DOĞAN KARDEŞ

Tarama
BlackBishop

SAYI 14, KASIM 1989
AYLIK DERGİ
KDV DAHİL 2500 TL.

ÇOCUKLAR!

DOĞAN KARDEŞ'TE İLGİYLE İZLEDİĞİNİZ DİZİLER, YAKINDA KİTAPLIĞINIZDA

EN BÜYÜK GÜÇ OKUMAK

Bu sayımızda, 7, 8 ve 9. sayfalarımızda anlatılanları mutlaka, dikkatle okuyun. Derginizin öncülüğünde, yıllar sonra Türkiyemiz'in de üyesi olduğu "Uluslararası Çocuk ve Gençlik Kitapları Örgütü"nün girişimiyle, 1990 yılının 2 Nisan günü (Christian Andersen adındaki, o ünlü çocuk öykücüsünün doğduğu gündür o gün) "Çocuk Kitapları Günü" olarak kutlanacak. Bu kutlamalardan amaç, her ülkeden çocukların, kendileri için yazılmış kitaplar aracılığıyla birbirlerini, birbirlerinin ülkelerini, örf ve adetlerini daha iyi tanımaları. Böylece, birbirlerini daha iyi anlayıp, sevmeleri. Ve Dünya üzerinde gerçek barışı, bu sevgiye dayanarak kalıcı hale getirmeleri. Çünkü bugünün küçükleri olan bizler, yarının büyükleriyiz. Ülkeleri, dünyayı, yarın bizler şekillendirecek, yöneteceğiz...

Bu ayın 10'unda, bir kez daha anacağımız Büyük Atatürk, bu gerçeği gördüğü için,Cumhuriyetimiz'in temeli olan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kurulduğu günü, biz çocuklar için bir bayram haline getirmişti. Büyük kurtarıcımız, aynı zamanda ulusun "Başöğretmeni" olarak, harf devrimiyle birlikte, yurt çapında bir okuma yazma kampanyası başlatmamış mıydı? Atatürk en büyük gücün okumak olduğunu biliyordu. Bu güce sahip olalım. Bu gücü bize verecek olan kitapları sevelim. Bol bol okuyalım.

Hepinize, kitapların ışığında aydınlık günler...

DOĞAN KADEŞ'iniz.

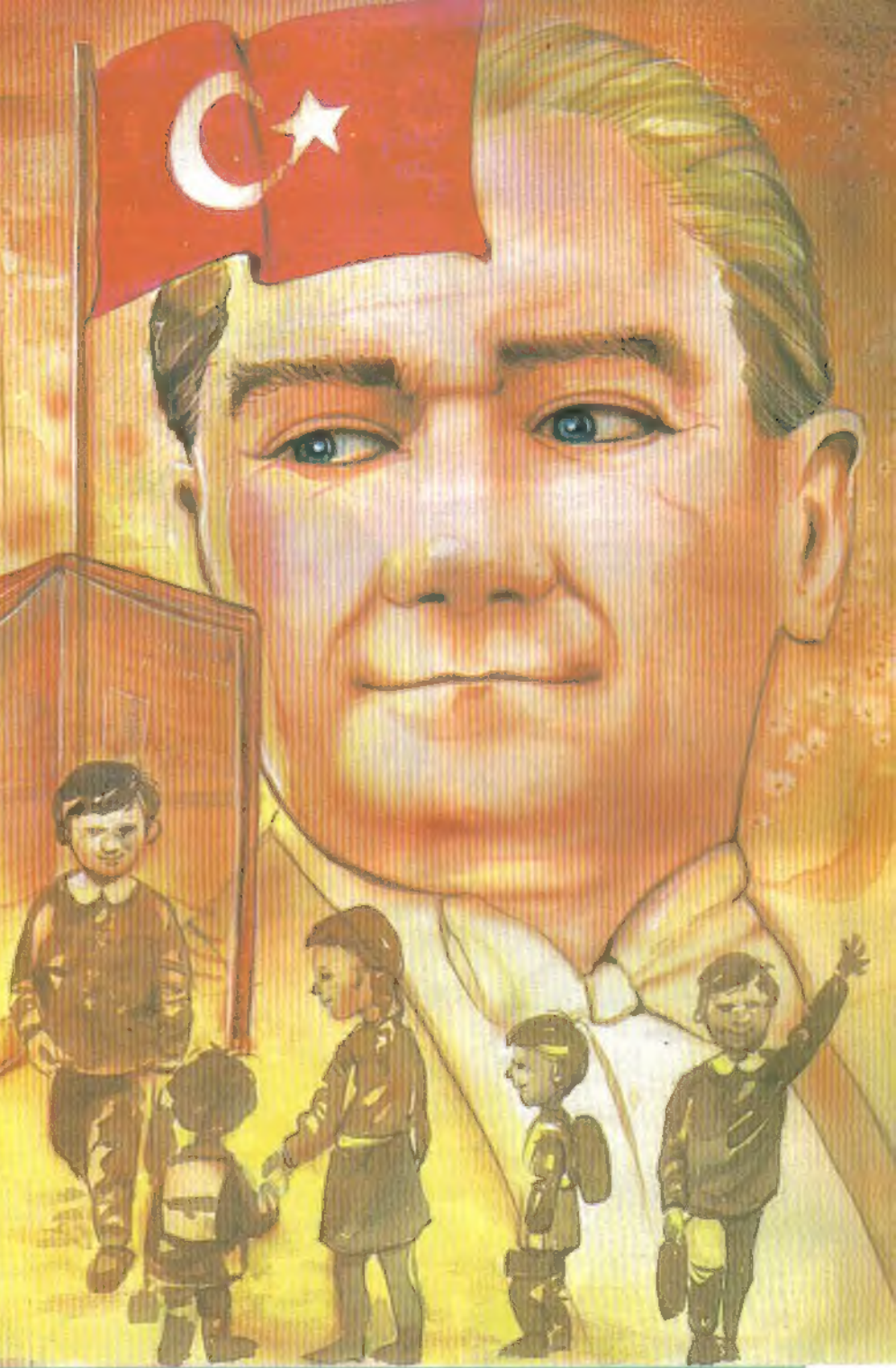

DOĞAN KARDEŞ

1945 TEN BERİ TÜRK ÇOCUKLARININ DERGİSİ

Sayı 14, Kasım 1989

Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti.
Yeniçeriler Cad., Sinekli Medrese Sok., No: 1
Beyazıt-İstanbul
Tel: 516 93 23 - 516 85 32 - 526 22 80/31-32
Abone Başvuruları İçin Tel: 516 93 23

Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti. Adına Sahibi: Ömer KAYALIOĞLU

Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Müdür: Turhan ILGAZ

Yayın Danışmanı: Nadir Ergin TELCİ

Sanat Yönetmeni: Erdoğan UĞURLU

Yazı İşleri: Nevzat BASIM, Sema Polat ÖGÜT

Katkıda Bulunanlar: Gülçin ALPÖGE, Tuncay BATIBEKİ, Enis BATUR, Neva BOYACIOĞLU, Ercan DİNÇER, Fatih ERDOĞAN, Nazan ERKMEN, Ali Murat ERKORKMAZ, Şehrazat KARAGÖZ, Mehmet Ali KILIÇBAY, Piyale MADRA, Nabey ÖNDER, Ateş SUNAY, Buket UZUNER

İdare ve Pazarlama Müdürü: Gündüz ETİLİ

Abone ve Bilgi işlem: Figen MANGALTEPE

Dizgi: Mozaik
Renk Ayrımı, Film ve Montaj: Laçin Repro
Baskı: CEM OFSET Matbaacılık San. A.Ş.
Dağıtım: GAMEDA

Fiyatı: 2.500 TL. (KDV dahil)
KKTC Fiyatı: 3.500 TL.

Abone Bedeli:
Yalnız 1 Yıllık: 25.000 TL.
Yurt Dışı: 25 US $ - 50 DM

İlan Koşulları:
Arka Kapak: 4.000.000 TL.
Kapak İçleri: 3.500.000 TL.
İç Sayfalar: 3.000.000 TL.

KPUOTSUTSAU

KİTAP

Odamda oturmuştum,
Sıkıntıdan patlıyordum,
Duydum bir ses usulca
Dedi "Gel yanıma".
Döndüm baktım arkama,
Gördüm kitaplar dünyasını
Sonra da düşündüm biraz
Canım istedi okumak
Açtım baktım kitabı
Geçti can sıkıntısı
Okuya okuya kalmadı hiç sayfası.

Özlem ÖZKAN

DOĞA KİRLİLİĞİ

Doğa yok oluyor, göre göre
Dünya pis leniyor, gide gide
İnsan yok ediyor, bile bile
Ne olacak bunun sonu diye diye

Başak ÜRKMEZ

KEDİM

Benim bir kedim var.
Adı SARMAN
Dolaşır etrafımda
Durmadan
Yumuşacık tüyleri
Süpürür yerleri
kurnaz tilki gibi
Aldatır fareleri

Özlem ÖZKAN

RENKLER

Renkler her şeyin aynası;
Kırmızı; küçük bir kızın yüzünün kızarması.
Mavi; masmavi denizde bir yelkenli.
Sarı: sararan başakların toplanması
Ve, daha niceleri

Pelin PAŞİN

KİTAP

Okuyunca kitabı
Verir türlü cevabı
Dünyayı dolaştırır.
Sana candan yoldaştır.
Bilgi kaynağı kitap
Herkese arkadaştır.

Vuslat DURDU

Adem madene gitmiş
Adem madende badem yemiş
Madem Adem madende badem yemiş
Niye bize vermemiş

Petek Çavdar

ATATÜRK

1881'de güneş ışığı gibi bir çocuk doğdu.
Adı Mustafa idi, sonra büyüdü adı;
Mustafa Kemal Atatürk oldu.
Atatürk çocukları çok severdi.
Güzel yurdumuzu düşmanlar sarmıştı.
Atatürk bu düşmanları kovdu.
Ne yazık ki bu ışık söndü.
Gözlerini yumdu, bir daha açmadı.
Herkes ağladı, gözlerden yaş dinmedi.
Seni unutmadık, unutmayacağız,
Dünya durdukça, bizler yaşadıkça,
Hep seni anacağız

Güneş ZAMAER.

24 KASIM

Acaba 24 Kasım ne demek?
Sordum, soruşturdum
24 Kasım Öğretmenler Günü
Bu gün ne olurdu?

Sordum, soruşturdum.
24 Kasım'da
Kutsal görevi
Alanları kutlarmışız
Bunlar kimlerdi?

Sordum, soruşturdum
Kutsal görevi alanlar,
Öğretmenlerimizdi.

Yavuz SEZEN

SONBAHAR

Sonbahar sonbahar.
Güzel sonbahar,
Her yerde yaprak var.
Dökülüyorlar,

Sararıp soluyor.
Dökülüyorlar,
İnsanlar üşütüp.
Hastalanıyorlar,

Hayvanlar üşüyor
Aç kalıyorlar,
Kuşlar bizlerden,
Yiyecek istiyorlar.

İkiz Kardeşler
Nurgül Songül ŞİBİR

ÖĞRETMENİM

Okul bir evdir,
Öğretmen annedir.
Bizler onun çocukları,
Çalışıp, çabalamalı
Öğretmene yaraşır
Birer insan olmalı

Bir gün ışığı gibi
Gelip aydınlattın bizi
Beş gün, on gün durmadan
Çalışıp didindin her an.

Biz senin eseriniz
Senin övüneceğin,
Kişiler olmalıyız.
Belki doktor, belki mühendis
Belki ev hanımı
Ama ne olursa olsun
Biz senin eseriniz.

Rukan ZİLAN

Bilge Gölbaşı kardeşimiz 8 yaşında. Arkadaş edinmek için çok çaba göstermesine rağmen, arkadaş olmakta güçlük çekiyormuş. Yalnız kalınca, tükenmez kalemine ve defterine mektuplar yazmış ve defterinin arasına koymuş. Teyzesi Gönül Birkan da bu şirin mektupları bize göndermiş.

Sevgili Defter,
Çok yararlısın, bunun farkındayım. Fakat bazı çocuklar seni yırtıyor. Bu çok kötü çünkü pasaklı oluyorsun. Birşey daha söyleyeyim senin doğumun ağaca bağlı. Çünkü seni ağaçtan üretiyorlar. Ağacın zararı yok, sen tükenmez kalem gibi heryeri boyamıyorsun. Hem de yazıyı kötüleştirmiyorsun, çünkü yazıyla ilişkin yok, neyse boşver.
Yapraklarından öperim.
Adres: Defterler ülkesi
Yapraklı defter sokak
Müzik defteri caddesi
No 2 defter/8 defter
Not: Mektup deftere yazılmıştır.

Tarama
BlackBishop

MEKTUP
ARKADAŞI

Sizlerle mektuplaşmak istiyorum.
M.Nadi ÖZTÜRK
İnönü Cad. Mücahitler Sok
No: 3/1
GAZİANTEP

Mektuplaşmak istiyorum.
Deniz AKSU
İsmet Paşa Mah. Sos.Kon.
Truva Sit. Beşler Ap. E/Blok
Daire:10 Kat.5
ÇANAKKALE

11 yaşındayım. Yaşıtlarımla mektuplaşmak istiyorum.
Gamze ETİZER
Mahmut Esat Bozkurt Cad.
40/A No:9
06600 İncesu ANKARA

10 yaşındayım. Bursa'da okuyorum. Boş zamanlarımda kitap okuyor, şiir yazıyorum. Ayrıca pop müzikten hoşlanıyorum.
Gaye ÖZPINAR
Merinos Lojmanları Apt. No:
E.19 **BURSA**

11 yaşındayım. Mektup arkadaşım olsun istiyorum.
Beyhan ALBAYRAK
Yıldırım Mah. Hüner Sok.
No:31
Bayrampaşa İSTANBUL

YAKIN ARKADAŞIM
Kevser ORUÇ

39

Zeynep, her zaman sabah erkenden kalkar, işe başlardı. Bazı zamanlar yaptığı işlere tanık olurdum. Sabah erkenden kalkar, mevsim kış ise kömürlükten kömür alır, sobayı yakardı. Bazen de ben ona yardım ederdim. Sobayı yaktıktan sonra çayı demler, kahvaltı hazırlardı. Kış ayında bile yalın ayak dolaşır, soğuktan morarmış ayaklarıyla, apartmanın bütün merdivenlerini yavaş yavaş, düşüne düşüne silerdi. Bir kaç kez ne düşündüğünü sordum söylemedi. Bir gün çok ısrar edince hayal kurduğunu söyledi. Büyüyünce gazeteci olmak istiyormuş. Onu bu haliyle hava soğuk bile olsa buz gibi sularla merdiven silerken görünce gözlerim yaşarır. Onu bazen bir külkedisine benzetirim. Sanki bir prens onu alıp götürecek ve o çok mutlu olacak diye hayal kurar, kendi kendime sevinirim. Onu baştan aşağı şöyle bir süzecek olursanız, canayakın sevimli biri olduğunu sizde anlarsınız. Annesi öldüğünden beri biraz kaprisli ve içine kapanık bir kız olmuştur. Ama ben onunla çok iyi anlaşırım. Üvey annesi onu bir dakika bile yalnız bırakmaz. Muhakkak her zaman iş yapmasını ister. Ama nasılsa bazı zamanlar onu boş bulurum da oturup biraz dertleşiriz.

Sevgilerle

KİTAPLARIMIZIN GÜNÜ...

Her yıl ünlü masalcı Andersen'in doğum günü olan 2 Nisan'da, "Dünya Çocuk Kitapları Günü" kutlanır. Çocuk kitaplarının daha çok çocuk tarafından okunmasını amaçlayan Uluslararası Çocuk Yayınları Kurulu(IBBY), 1990 yılındaki kutlamalar için dergimizin kapağında gördüğünüz afişi hazırlatmış. Ayrıca kitaplarla ilgili güzel bir öyküyü de tüm dünya çocuklarına sunmuş."Güneşli Alan"adlı bu öyküyü okuduğunuz da, kitapların dünyasına girmek için sabırsızlanacağınızı sanıyoruz.

Güneşli Alan

Zamanın birinde, bir gün serüven seven çocuklardan oluşan bir grup "Cehalet" kalesinden kaçtılar ve hızla oradan uzaklaştılar. Bir süre sonra, esrarengiz gölgeleri ve ürkütücü sesleriyle gece geldi. Çocuklar, karanlık bir ormanın ortasında buldular kendilerini. Yolun daha ilerisini göremiyorlardı. Durdular. Soğuktan korunmak için de biraraya toplanıp sırt sırta verdiler ve sabaha kadar beklediler.

Sonunda gece bitti ve güneş doğdu. Çocuklar şaşırtıcı bir sürprizle karşılaştılar. Her yöne yolların gittiği bir alanda buldular kendilerini. Yolları saymaları bile olanaklı değildi. Her yol dönüp kıvrılıyor; çocuklar, yolun nereye gidebileceğini ancak görünebilen köşesinden tahmin edebiliyorlardı.

"Bu yoldan gitmeyelim." dedi biri ve o yola girdi. Uzun süreli bir yolculuk sonunda, yüksek kale duvarları ve burada dalgalanan bayrağıyla bir orta çağ kentine geldi. Kentin büyük kapısından cesaretle içeri girdi. Pek çok macera yaşadı orada.

Başka bir yolu göstererek, "Bu yol çok heyecan verici görünüyor." dedi bir kız. "Köşeyi döndükten sonra neyle karşılaşılabileceğini tasarlayamıyorum." Böyle diyerek yola düştü. Kısa süre sonra giderek küçülen güneş sistemini gözleyen bir uzay gemisi buldu. Gemi onunla birlikte, galaksinin merkezine doğru havalandı.

"Sihirli bir kılıç bulmak istiyorum; böylelikle bizi uzun süre hapseden kötü devin hakkından gelebilirim." diye bağırdı, bir başka çocuk.

"Ben de." dedi bir diğeri ve birlikte kötü devle hesaplaşabilecekleri yola koyuldular.

"Keşke dünyayı, tüm ülkeleri ve tüm insanları tanıyabilsem. Onların dillerini öğrenmek ve çocuklarıyla oyunlar oynamak istiyorum..."

"Ve ben. Dünyanın düzenini bilmek istiyorum. Yapraklar neden yere düşer; yıldızlar neden gökyüzündedir? Her şeyi bilmek istiyorum..."

Sonunda tüm çocuklar birer yöne gittiler; küçük bir kız hariç. Kız, güneşli alanda etrafına bakındı. Tüm yollar ışıklarını bu alandan alıyorlardı. Yolların bir kısmında şu an arkadaşları vardı. Diğer yollar ise, kendilerinin gizli köşelerini araştıracak kişileri bekliyorlardı.

Küçük kız, bir ağacın pürüzsüz gövdesinde, ellerini başının altına koyup uzandı. Yüksek sesle, "Ne esrarlı bir yer. Keşke adını bilebilseydim." dedi.

Ve güneşli alan cevap verdi: "Adım Kütüphanedir."

DÜNYA BARIŞI İÇİN KİTAP DOSTLUĞU

Fatih ERDOĞAN

IBBY Afişinde, dünyanın çeşitli uluslarından çocuklar evrensel kitabı okuyorlar. Artık bu kardeşlerimize Türk Çocukları da katılıyor.

Çocuk kitapları ve IBBY

Kitaplığınız var mı? Hiç kaç kitabınız olduğunu saydınız mı? Yok yok kitap sevginizi kitaplığınızdaki kitapların sayısı ile ölçecek değilim tabii. Eminim kitaplığında yeterince kitabı olmayan, hattâ kitaplığı bile olmayan, ama kitapları delice seven nice arkadaşınız vardır. Eğer yaşınız nedeniyle hâlâ 'çocuk' deniyorsa size o halde sizin okuduğunuz kitapları da büyükler çoğunlukla 'çocuk kitabı' diye adlandırıyorlar demektir. Büyüklere bakmayın siz. Her şeyi böyle adı belli kategorilere ayırmayı severler. 'Çocuk kitabı' derler, 'çocuk parkı' derler, 'çocuk oyunu' derler. Oysa bilirsiniz babanız piknik yerinde nasıl da keyifle saklambaç oynar sizinle birlikte, hattâ yorulur da terli terli su bile içer, 'çocuklar gibi.' Büyükler her şeyi adı belli kategorilere ayırmayı severler demiştim ya. İşte kitapları da ayırmışlardır aynı şekilde. Bazı kitaplara çocuk kitabı derler, ötekilere yetişkin kitabı. Oysa örneğin hepimizin zevkle okuduğu Küçük Prens'i hangi kitaplığa yerleştireceklerini kestiremezler bir türlü. İlahi büyükler! Şaşırıp kalırlar, büyüklerin kitabı mı bu, yoksa çocukların mı? oysa edebiyatın da böyle kategorilere sığacak bir yanı yoktur, ama yüzyıllardır böyle bir ayrım yapılagelmiş. Daha çok çocukların okumaktan hoşlandığı kitaplara çocuk kitapları denmiş.

ROMAN OLAN KEÇİLER TAHTADAN KİTAPLAR

Çocuk kitaplarının tarihi kitapların tarihiyle aynı, ama şunu hiç unutmamak gerikiyor ki, tıpkı kitapların tarihinde olduğu gibi çocuk kitaplarının tarihi boyunca da çocuk kitapları hem biçim hem de içerik olarak çok değişiklikler göstermiş. Örneğin, kil tabletlerin ardından çok eski çağlarda papirüs denilen sazlar üzerine yazılarak oluşturulmuş kitaplar. Parşömen ise keçi derisi. Bir ara papirüs sıkıntısı yaşanınca Anadolu'dan Mısır'a keçi derisinden yapılan bu parşömenlerden bile gönderilmiş. Zavallı keçiler! Düşünebiliyor musunuz, kırlarda otlayıp dururken bir romanın yalnızca iki sayfası olmak için boğazlanıveriyorlarmış. Evet, bir keçiden iki sayfa çıkıyormuş yalnızca! Neyse, kitaplar içerik olarak da çok değişmiş tabii. Bundan birkaç yüzyıl önce çocuklar çocuk olarak değil de 'boyu kısa yetişkinler' olarak kabul edilirlermiş. Dolayısıyla giyimleri kuşamları, davranışları konuşmaları ile tıpkı büyükler gibi davranmaları beklenirmiş. Yani koşup oynamaları, yüksek sesle gülmeleri, yemek yerken üstlerine dökmeleri şiddetle kınanırmış. İşte bu zamanlardaki çocuk kitaplarında da büyükler hep çocuklara nasıl büyükler gibi davranılacağını anlatan, onlara davranış ve terbiye dersleri veren kitaplar yazarlarmış. Hattâ bu kitaplardan biri çok ilginç, tahtadanmış. Hani mutfaklarda üzerinde ekmek kestiğimiz bir tahta var ya. Onların incesi. Sapındaki delikten geçirilmiş iple çocukların boyunlarına asarmış yetişkinler bu 'kitabı'. Nereye gitseler hep boyunlarında dursun ve ikide birde elleriyle şöyle bir doğrultup da okusunlar diye. Ne mi yazıyormuş bu kitaplarda? Ahlak dersleri, görgü kuralları ve alfabe.

Gelelim günümüze. Kitaplarımız artık cicili bicili güzel kağıtlara basılıyor. Çocuk kitapları konusu da artık başlı başına bir konu. Birçok insanın üzerinde ciddi ciddi çalıştığı heyecan dolu bir uğraş alanı. Kitaplığınızdaki kitaplardan birini şöyle elinize alıp bir inceleyin. Belki yalnızca kağıt ve karton bir kapaktan oluşmuş basit bir ürün gibi görünüyor, ama aslında yazarı, çizeri, editörü, dizgicisi, düzeltmeni, grafikeri, basımevi, ciltevi, dağıtımcısı ve kitabeviyle bir kitap kitaplığınıza gelene kadar kaç elden geçiyor bir düşünün.

BİRBİRLERİNİ SEVMEYİ ÖĞRENEMEYEN İNSANLAR

Dünyada çocuk kitaplarının güzelleşmesi ve daha çok çocuğun eline

bu güzel kitapların ulaşabilmesi için bu alanda gelişmiş ülkelerde yayınevlerinin ve kütüphanelerin yanı sıra bazı özel kuruluşlar da çaba gösteriyor. Çocuk kitaplarının daha çok çocuk tarafından okunmasının çok özel bir önemi daha var. Birinci ve ikinci dünya savaşlarını yaşayan dünya kanla ve acılarla geçen uzun yıllardan sonra demişler ki: "Eğer dünyanın bütün ülkelerindeki insanlar birbirlerini sevmeyi öğrenselerdi savaş denen bu illet belki de olmazdı!" Akla yakın bir düşünce, değil mi? İşte bu düşünce doğrultusunda şu güzel kararı almışlar: "İnsanlara kültürlerini tanıtıp sevdireceğiz ki böylece çocuklarımız büyüdüklerinde komşularını yok ederek değil, onların kendilerinden farklı olmalarını içlerine sindirerek bir arada barış içinde yaşamayı öğrensinler. Bunu başarmak için de elimizde çok güzel bir araç var: Kitaplar, çocuk kitapları!" Bunun üzerine dünyada çocuk kitapları ile ilgili kim varsa bir araya toplanmış ve 1953 Uluslararası Çocuk ve Gençlik Yayınları Örgütü'nü (International Board on Books for Young People) kurmuşlar. Kısa adı IBBY olan ve Jella Lepman adlı bir hanımın öncülüğü ile kurulan bu örgütün merkezi İsviçre'de. Dünya'daki 45 ülke de bu merkeze bağlı olarak kendi sınırları içinde bu örgütün amaçlarına uygun çalışmalar yapıyor. Yani o ülkede çocuk kitaplarının gelişmesi için yazar, çizer ve yayımcılara bilgi ve kaynak sağlıyor, yarışmalar düzenliyor, ülke içindeki dikkate değer çalışmaları dünyaya tanıtıyor, uluslararası sergi ve yarışmalarda o ülke sanatçılarının temsil edilmesi için yardımcı oluyor, yol gösteriyor.

DOĞAN KARDEŞ'İN ÖNCÜLÜĞÜ

Bir ülkenin IBBY üyesi olmak için önce kendi sınırları içinde ulusal bir kurul kurması gerekiyor. Çoğunlukla çocuk kitapları alanında emek harcayan kütüphaneci, araştırmacı, yazar, çizer, editör ve çocuklara yönelik ürünler veren sanatçıların bir araya gelerek oluşturduğu kurul kurulduktan ve bazı çalışmalar yaptıktan sonra İsviçre'deki merkeze başvurarak ülkeleri adına IBBY'ye katılmak istediklerini bildiriyorlar. Eğer IBBY merkezi o kurulun ülke içinde çocuk kitapları konusunu yeterince temsil edebileceğine inanırsa üyelik başvurusunu kabul ediyor. Peki, bu kurulu oluşturanlar bu işten ne elde ediyorlar diye sorarsanız, hiç. Kendileri için bir şey elde etmiyorlar, ancak ülkelerinde, çocuk kitapları alanında çalışmalar yapılması, ülkelerinde çıkan çocuk kitaplarının dünyaya tanıtılması doğrultusunda yararlı bir hizmet yaptıkları için çok seviniyorlar ve gururlanıyorlar.IBBY'ye Türkiye ilk olarak 1979 ve 1980 yılında başvurdu. O iki yıl Prof. Meral Alpay ve Nabey Önder ilk kez çocuk kitapları alanında uluslararası konuşmacıların da katıldığı birer konferans düzenlediler, çocuk kitapları alanında ödüller verdiler, ülkemizdeki bazı güzel çocuk kitaplarının dünyaya tanıtılması için yazılar yazdılar bibliyografyalar yayımladılar. Ama o zamanki bu çok güzel çalışmalar güçlü parasal kaynaklara dayanamadığı için süremedi. Sonraki yıllarda aynı doğrultuda çabalar gösterildiyse de ancak Doğan Kardeş'in desteği ile ve bu konuya sahip çıkmasıyla gecikmiş bir adım atılabildi. Şimdi ülkemiz çocuk kitapları alanında en seçkin isimlerinden oluşan bir kurul ile IBBY'de temsil edilecek. Ne güzel!

İNSANLIK TARİHİ

YAZAN: Dr. Mehmet Ali Kılıçbay
RESİMLEYEN: Tuncay Batıbaki

SÜMERLER

FIRAT VE DİCLE DENİZE DÖKÜLMEDEN ÖNCE BİRBİRLERİNE YAKLAŞMAKTA VE GENİŞ BİR BATAKLIK ALAN OLUŞTURMAKTAYDILAR. YAZIN BURALARI ÇOK SICAK OLDUĞUNDAN KURUMAKTA, AMA KIŞ YAĞMURLARININ SELLERİ VE NEHİRLERİN TAŞMASIYLA TARIMA UYGUN HALE GELMEKTEYDİLER.

İŞTE MEZOPOTAMYA'NIN İLK BÜYÜK UYGARLIĞI OLAN SÜMERLER BU BÖLGEDE ORTAYA ÇIKMIŞLARDIR. BURANIN İLKEL YERLİ HALKLARI İLE DIŞARIDAN GELEN HALKLARIN UZUN BİR HARMANI YAŞANDIKTAN SONRA, TARIMIN BULUNDUĞU DÖNEMLERDE BURADA O- LUŞMUŞ OLAN

HALKA SÜMERLER ADI VERİLMEKTEDİR. BUNLAR, YAZIN HİÇ BULUNMAYAN SUYU, KIŞTAN DENETİM ALTINA ALABİLMEK İÇİN KANALLAR, SETLER YAPMIŞLAR; ÇANAK-ÇÖMLEK İMAL ETMİŞLER VE BELLİ ÖLÇÜDE MADENCİLİK SANATINDA İLERLEME GÖSTERMİŞLERDİR.

AMA ÇOCUKLAR, SÜMERLERİN İLK KÖYLERİNİN BİRBİRLERİYLE PEK BİR İLGİLERİ YOKTUR.

BUNLAR GÖÇEBE YAŞAMLARINDAN GETİRDİKLERİ KABİLE DÜZENİNİ KORUMAYA DEVAM ETMEKTE, KÖYÜ YAŞLILAR YÖNETMEKTE VE TARIM BÜTÜN ÇABALARA RAĞMEN, HENÜZ YETERİ KADAR FAZLA VERMEDİĞİ İÇİN, DİĞER MESLEKLER PEK BÜYÜK BİR GELİŞME GÖSTERMEMEKTEDİR.

BU NEDENLE TARIMCILAR, ŞIMDI BIZIM HERBIRINI AYRI BIR MESLEK OLARAK GÖRMEYE ALIŞTIĞIMIZ İŞLERIN ÇOĞUNU KENDILERI YAPMAK ZORUNDA KALMAKTAYDILAR.

EĞER BIR ÖRNEK VERMEMI İSTERSENIZ,

KADINLAR AILENIN İHTIYACI OLAN KUMAŞLARI, KENDI EĞIRDIKLERI İPLIKLERDEN KENDILERI DOKUMAKTA VE BUNLARI KENDILERI ELBISE HALINE GETIRMEKTEYDILER.

AYNI ŞEKILDE, ERKEKLER DE TARIM ALANINDA KULLANDIKLARI BIRÇOK ALETI KENDILERI YAPMAKTAYDILAR. MADENCILIK DE HENÜZ ÇOK GERI OLDUĞU IÇIN BU ALETLER TAHTADAN YONTULUYOR VE ÇOK ÇABUK AŞINIYORDU.

İLK SÜMERLER, İKLIMIN AÇIKTA YAŞANMASINA İZIN VERMEMESI NEDENIYLE, GÜNEŞTE KURUTTUKLARI KIL ÇAMURUNDAN ELDE ETTIKLERI TUĞLALARDAN YAPTIKLARI EVLERDE OTURMUŞLAR, AYNI ZAMANDA TAPINAKLAR DA YAPMIŞLARDIR.

ANCAK, ZAMAN IÇINDE SULAMA TEKNIKLERININ VE TARIM BILGISININ ARTMASIYLA SÜMER KÖYLERININ DE ZENGINLIĞI ARTMAYA BAŞLAMIŞTIR.

BU SAYEDE HEM KÖYLER BÜYÜMÜŞ, HEM DE TAPINAKLAR DAHA GÖRKEMLI HALE GELMIŞLERDIR.

BÖYLECE BAZI KÖYLER KENT HALİNE GELEBİLMİŞLERDİR. İLK SÜMER KENTİ, M.Ö. 3000 YILLARINDA KURULDUĞU SANILAN "URUK" TUR. BU KENT BÜTÜN OVAYA EGEMEN OLACAK STRATEJİK BİR KONUMDA YER ALMAKTAYDI. BU KENTİN BULUNDUĞU YERDE YAPILAN KAZILAR SONUCUNDA, SÜMERLERİN, HAZİNELERİNİ KENTİN TAPINAĞINDA SAKLADIKLARI ORTAYA ÇIKMIŞTIR.

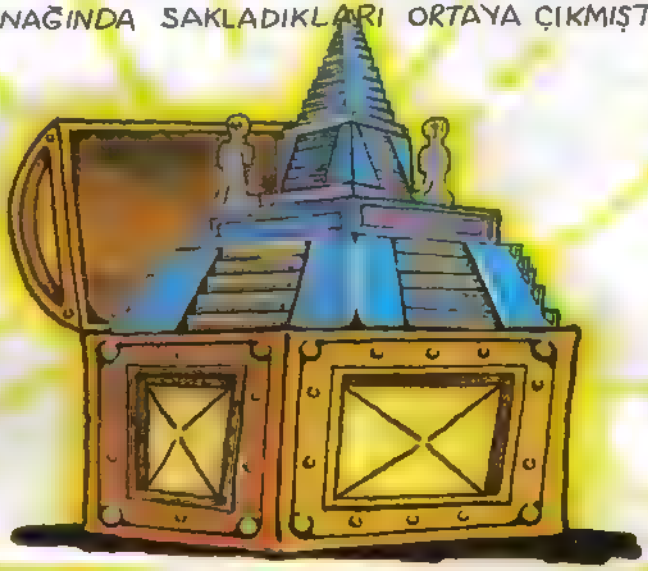

HEMEN TAHMİN ETTİĞİNİZ ÜZERE, BU HAZİNE, KENTİN DİĞER KÖYLERİ EGEMENLİĞİ ALTINA ALMASI SIRASINDA, ONLARDAN ELE GEÇİRDİĞİ DEĞERLİ EŞYALARLA, VERGİ GELİRLERİNİN BİR KISMINDAN MEYDANA GELMEKTEYDİ.

BUNLARIN TAPINAKTA KORUNMASININ NEDENİ İSE, KENT TANRISININ HERŞEYİN ESAS SAHİBİ SAYILMASIYDI.

GENE BURADA BİLDİRMEMİZ GEREKEN BİR NOKTA DA DÜNYANIN İLK YAZILARINDAN BİRİ OLAN, SÜMER RESİM YAZISININ BU KENTTE İCAD EDİLDİĞİDİR.

ÇOCUKLAR, YAZI BU TOPLUMDA NE İŞE YARIYORDU ACABA?

SÜMERLER BÜYÜK BİR KENT KURUP, MEZEPOTAMYA'YI DENETİMLERİ ALTINA ALINCA, HALKTAN VERGİ ALDILAR. DAHA ÇOK ÜRÜN BİÇİMİNDE OLAN BU VERGİLERİN KAYDEDİLMELERİ GEREKİYORDU. İLK YAZI İŞTE BU İLK DEVLETİN VERGİ GELİRLERİNİN BELİRLENEBİLMESİ AMACIYLA ORTAYA ÇIKMIŞTIR. BU YAZI ÖRNEKLERİNDEN DE GÖRÜLDÜĞÜ ÜZERE, VERGİ OLARAK VERİLEN TAHIL VEYA HAYVAN VE DİĞER TÜRDEN ÜRÜNLER BİR İŞARETLE GÖSTERİLMEKTEYDİLER.

TABİİ ÇOCUKLAR, SİZİN DE AKLINIZA GELDİĞİ GİBİ, BU AYNI ZAMANDA ARİTMETİĞİN DE ORTAYA ÇIKMASI DEMEKTİR BU İLKEL YAZIDAN SONRA, M.Ö. 2000 YILLARI CİVARINDA ÇİVİ YAZISINA GEÇİLMİŞTİR. BU YAZI BELLİ BAZI İŞARETLERİN, HENÜZ SERTLEŞMEMİŞ KİL TABLETLERE BASILMASI USULÜYLE YAZILMAKTAYDI.

BU ARADA URUK'UN YANI SIRA UR, LAGAŞ, ŞURUPAK GİBİ HERBİRİ DE ÇOK ÜNLÜ BİRÇOK KENT ORTAYA ÇIKMIŞTIR. ÖNCELERİ ÖZERK OLAN BU KENTLER NİPPUR KENTİNİ BAŞKENT, ENLİL'İ DE BAŞTANRI SAYARAK SÜMER DEVLETİ HALİNDE BİRLEŞMİŞLERDİR.

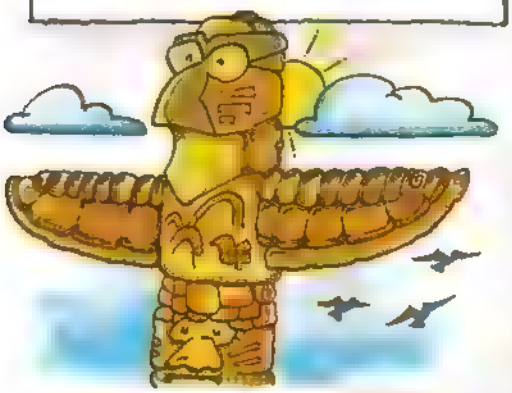

SÜMER TOPLUMUNDA HER KENT KÜÇÜK BİR DEVLET GİBİDİR. BAŞINDA "ENSİ" ADI VERİLEN BİR ÖNDER VARDIR BU ÖNDERE, EGEMENLİĞİN KENTİN TANRISI TARAFINDAN VERİLDİĞİ KABUL EDİLMEKTE, BU NEDENLE AYNI ZAMANDA KENTİN BAŞRAHİBİ OLMAKTADIR. SÜMERLERİN BU ŞEKİLDEKİ GEVŞEK DEVLETLERİ AKADLAR TARAFINDAN İSTİLA EDİLMELERİYLE SONA ERMİŞ VE KRAL SARGON ÇOK SIKI BİR DEVLET YAPISI OLUŞTURMUŞTUR. BU DEVLET DE M.Ö. 2200 YILLARI CİVARINDA GUTLAR TARAFINDAN YIKILMIŞTIR. M.Ö. 2100 YILLARINDA İSE SÜMERLER ÜNLÜ KRAL GUDEA'NIN BAŞKANLIĞINDA TOPLANARAK, TÜM MEZOPOTAMYA'YA YAYILMIŞLAR VE UR İMPARATORLUĞUNU KURMUŞLARDIR.

M.Ö. 1900–1800 YILLARINDA KUZEY MEZOPOTAMYA'DA ASURLARIN GÜÇLENMESİ SÜMERLERİ ZAYIFLATMIŞ VE ÜLKE BABİLLİLER'IN ELİNE GEÇMİŞTİR.

SEVGİLİ ÇOCUKLAR, SÜMERLERİN GENEL TARİHİ GÖRDÜĞÜNÜZ ÜZERE, BİR KENT DEVLETLER TOPLULUĞU OLARAK ORTAYA ÇIKAN BİR DEVLETİN, SONRA YABANCI İSTİLALARI KARŞISINDA YIKILDIĞINI VE YERİNE YENİ DEVLETLERİN ORTAYA ÇIKTIĞINI GÖSTERMEKTEDİR AMA UYGARLIK AÇISINDAN BİLMEMİZ GEREKEN NOKTA, SÜMERLER'İN YAZI, ARİTMETİK, BÜYÜK TAPINAK YAPIMI, SULAMA KANALLARI SİSTEMİ KURMA GİBİ BÜYÜK BULUŞLARIN SAHİBİ OLDUKLARIDIR.

BUNUN YANISIRA SÜMER UYGARLIĞININ EN İLGİ ÇEKİCİ YANI, MEZOPOTAMYA GİBİ, DOĞAL KOŞULLARI YAŞAMAYA VE TARIM YAPMAYA PEK ELVERİŞLİ OLMAYAN BİR BÖLGEDE TARIMI BAŞLATMIŞ OLMASIDIR

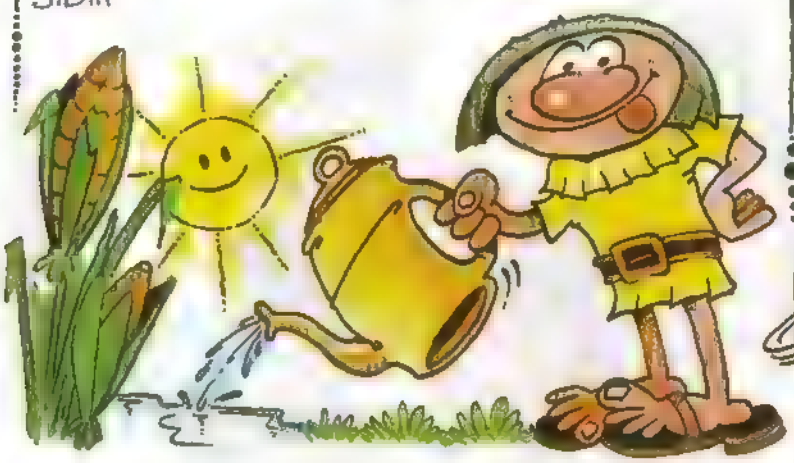

SÜMERLER'IN BU BAŞARILARININ BİR SONUCU OLARAK, DÜNYANIN HER TARAFINDA TARIM YAPILABİLECEĞİ ANLAŞILMIŞ VE İNSANIN DÜNYAYI FETHİNİN SINIRLARI GENİŞLEMEYE BAŞLAMIŞTIR.

TANZİMAT'IN 150. YILI

Mehmet Ali KILIÇBAY

Osmanlı devleti kurulduğu günden itibaren topraklarını genişleterek, bir imparatorluk haline dönüşmüştür. Bildiğiniz üzere, bir imparatorluk ulusal bir devletten farklı bir siyasal oluşumdur. Herşeyden önce ulusal ve ülkesel birliği yoktur. İmparatorluklar çok çeşitli millîyet, din ve kültürden halkları birarada toplamakla birlikte, bunları aynı ülküler doğrultusunda biraraya getiremez. Bu nedenle de, imparatorluklar yıkıldığında, ortaya birçok ayrı uluslar ve kimlikler devletin çıktığı görülür. Tarih derslerinizden, Osmanlı genişlemesinin nasıl meydana geldiğini biliyorsunuz. Bu kadar geniş alana ve birbirlerine hiç benzemeyen birçok halka egemen olan bu devleti ayakta tutan esas öğe, askeri ve yönetsel örgütlenmesi olmuştur.

Fetihleri yürüten ordu, başlıca iki unsurdan meydana gelmekteydi. Hassa ordusu veya merkez ordusu diyebileceğimiz birinci unsur, devşirmelerden oluşan yeniçeri, cebeci, atlı bölük halkı gibi ocaklardan meydana geliyor ve bunlar, üç ayda bir, ulûfe denilen bir maaş alıyorlardı. Taşra veya eyalet ordusu adını verdiğimiz ikinci unsur ise, fethedilen topraklarda, kendilerine verilen tımarlarda, buralardan topladıkları vergilerle hem kendi geçimliklerini sağlayan, hem de cebelü denilen askerleri besleyen tımarlı sipahilerden oluşmaktaydı.

Sevgili çocuklar, bildiğiniz gibi, Osmanlı devletinde fetihle ele geçirilen topraklar padişaha ait sayılmaktaydı. Buna miri sistem adını veriyoruz. Bu toprakları işleyerek üretim yapan ve kendilerine reaya denilen köylüler de, bu kullanımın karşılığı olarak, kanunnamelerle saptanan vergileri ödemek zorundaydılar. O çağın koşulları içinde, köylülerin vergilerini para olarak ödemeleri hemen hemen olanaksızdı: Bu nedenle devlete (padişaha) olan borçlarının büyük kısmını, elde ettikleri ürünlerin bir bölümüyle karşılamaktaydılar. Hemen anlayacağınız üzere, bu vergi olarak alınan ürünlerin köylerden toplanarak başkente taşınması, devlet depolarına konulması, sonra bunların satılarak paraya çevrilmesi, gerçekleştirilmesi olanaksız bir işti. Bu durumda, padişah miri toprakların önemlice bir bölümünü, devlet görevlilerine ve sipahilere tımar olarak vermekteydi.

Ayrıntılarına girmeden baktığımızda, tımarın devlete karşı yerine getirilecek bir hizmetin bedeli olarak, belli bir miri toprak parçasının üzerinde yaşayan köylülerden vergi toplama hakkının devredilmesi olduğunu görürüz. Bu vergileri kendi hesabına toplayan görevli, artık devletten maaş almamaktadır.

Bu sistem 16. yüzyılın ikinci yarısına kadar, fazla bir sorun çıkartmadan işlemiş, ancak bu dönemden sonra büyük sıkıntılar belirmeye başlamıştır. Bunun başında fetihlerin durması gelmektedir. Artık yeni topraklar ele geçiremeyen Osmanlı devleti, bir de sınırlarını korumak için daha fazla askere ihtiyaç duymaktadır. Bunun yanı sıra, Avrupa devletlerinin hızla ilerlemeye başlayarak, Osmanlı devletini toprak terketmek zorunda bırakmaları, ekonomik olanakların daralmasına yol açmıştır. Böylece Osmanlı devleti yüzyıllarca sürecek olan bir hayat pahalılığı dönemine girmiştir. Bunlara ek olarak, bilim ve teknoloji alanında Batı dünyasının gerisinde kalınması, bir süre sonra bu ülkelere ait malların Os

Tarama
BlackBishop

manlı ülkesini istila etmesine ve yerli endüstrilerin gelişememesine yol açmıştır. Bütün bunların ötesinde, timar sisteminin bozulması, ülkeyi iç karışıklıklara sürüklemiş, eskiden yalnızca vergilerini almakla yetinen timar sahipleri, artık halka her türlü zulümü yapmaya başlamışlardır.

18. yüzyıla gelindiğinde, Osmanlı yöneticileri Batı karşısında geri kaldıklarını nihayet farketmişler ve o zamanın deyimiyle "ıslahat" adı verilen, bir dizi yeniden düzenleme önlemini devreye sokmuşlardır. Bunlardan amaç, devleti tekrar eski gücüne kavuşturmaktır. İlk kez padişah III. Selim döneminde başlatılan ıslahat çabaları, çoğu zaman beklenen verimin uzağında kalmıştır

19. yüzyılda ise, Osmanlı aydınlarının çoğu Avrupa'da okumaya ve Batı'yı tanımaya başlamışlardır Bunlardan biri olan Mustafa Reşit Paşa, Batı'nın ilerleme koşullarının alt yapısının Osmanlı ülkesinde de sağlanmasının, gerilikten kurtulmanın baş koşulu olduğuna inanmıştır. Mustafa Reşit Paşa II. Mahmut döneminde hem Hariciye nazırı, hem de Londra elçisi iken, kendi gibi Batı'yı tanıyan arkadaşlarıyla birlikte bir reform programı hazırlamıştır Ancak II. Mahmut'un ölümü üzerine, bu programın yürürlüğe konulması, 16 yaşında tahta geçen Abdulmecit zamanında olmuştur. Bundan tam 150 yıl önce, 3 Kasım 1839'da, Topkapı sarayının Sarayburnu tarafındaki Gülhane bahçesinde, Tanzimat fermanı veya Gulhane Hatt-ı Hümâyunu adı verilen belge Mustafa Reşit Paşa tarafından okunmuştur

Bu belge ile getirilen yenilikleri şöyle özetlemek mümkündür:

1. Herkesin can, namus ve mal güvenliği guvence altına alınmıştır. Bundan sonra herkesten alınacak vergi, uyrukların maddi güçleri oranında olacak, bunun için de devletin tüm harcamaları sadece yasalarla belirle

nen sınırlar içinde yapılacaktır,

2. Şimdiye kadar asker alımlarında, bölgelerin nüfus yoğunluğu dikkate alınmadan, keyfi yöntemlere başvurulmuştur. Bundan sonra her bölgeden, yasalarda belirtilen oranlarda asker alınacak ve askerlik süresi 4-5 yıl olarak sınırlandırılacaktır.

3. Bundan böyle duruşmalar halka açık olarak yapılacak, suçluluğuna hüküm verilmeden, kimse hakkında gizli ya da açık idam, zehirleme veya sürgün cezası uygulanmayacak, hiç kimse bir başkasının ırz ve namusuna el uzatamayacak, bir suçlunun mirasçıları onun adına cezalandırılamayacak, suçlunun mallarına devlet tarafından el konularak, mirasçıları haklarından yoksun bırakılmayacaktır. Müslüman olan veya olmayan tüm Osmanlı uyrukları bu haklardan eşit olarak yararlanacaklardır.

4. Tüm yasalar şeriata uygun olarak ve ancak din, devlet, ülke ve halkı kalkındırmak üzere çıkartılacaktır.

Çocuklar sizin de farkettiğiniz üzere, ferman hükümlerinin tersten okunması halinde, Osmanlı insanlarının eskiden ne kadar güç koşullarda yaşadıklarını ve bugün "insan hakları" dediğimiz güvencelerin hemen tamamından yoksun olduklarını görmek mümkündür

Tanzimat dönemi dediğimiz, 1839-1876 arasındaki zaman kesitinde, devlet yönetimi, mali denetim, adliye ve eğitim ile askerlik işleri olmak üzere, başlıca dört alanda birçok değişimler yaşanmıştır. Bunların başında, yönetim alanında ilk kez kurulların oluşturulması, eğitim sisteminde din adamlarının etkisinin kırılması ve çağdaş askerlik usullerinin benimsenmesi gelmektedir

Bunların yanı sıra, Tanzimat'ın yol açtığı değişim süreci içinde edebiyat ve düşünce alanında da önemli gelişmeler ortaya çıkmıştır. Eğitimin din adamlarının denetiminden çıkartılmasıyla, medreselerin dışında, Batı tipi okullar açılmıştır. Bunların en ünlüsü 1868'de kurulan Galatasaray Sultani'sidir. Öte yandan, edebiyat alanında 19. yüzyılın başından beri görülen Batı'ya açılma akımı hızlanarak, Doğu edebiyatı geleneğinden çıkmanın zorunlu olduğuna inananlar tarafından, "Tanzimat edebiyatı" adı verilen yeni bir akım yaratılmıştır. Ayrıca Encümeni Daniş adı altında bir de Bilim Akademisi açılmıştır

Tanzimat, 18. yüzyılın başından itibaren Osmanlı üst yönetimini sürekli meşgul etmiş olan "ıslahat" çalışmalarının önemli bir aşamasını oluşturmaktadır. Ancak halk bu çalışmalara katılmadığı ve zaten yapılanları da pek benimsemediği için, devlet adamlarının Tanzimat fermanı ve onu izleyen yasama çalışmalarıyla gerçekleştirmek istediklerine tam anlamıyla ulaşılamamıştır. Özellikle, Osmanlı devletinin peşin para karşılığında, belli bir bölgenin vergisini toplama hakkını vermesine dayalı olan "iltizam"ın kaldırılması, bu gelirlerden yoksun kalan kimselerin; cemaatleri üzerindeki eski etkilerini kaybeden (müslüman veya müslüman olmayan) din adamlarının, yeniliklerden hoşlanmayan eski düzen taraftarlarının tepkisine yol açmış ve bunlar ciddi engeller çıkartmışlardır

Ama çocuklar, hiçbir toplum bir geceden ertesi sabaha değişemez. Bir ülkede yapılanların, gerçekleştirilenlerin herkesi hoşnut bırakması beklenemez. Burada önemli olan, toplumun tümünü ilgilendiren konuların açıkça ve serbestçe tartışılabilmesidir. Tanzimat reformunu yapanlar buna izin vermemişler ve ülkede açık bir tartışma ortamının yaratılmasına olanak sağlamamışlardır. Bu durumda, birçok yenilik getirmesine rağmen, Tanzimatın demokrasiye, özgür düşünceye fazla bir katkısının olduğu söylenemez

Tanzimat Fermanı, okunduktan sonra Osmanlı Devleti'nin resmi gazetesinde yukarda görüldüğü gibi yayınlandı

DERİN'İN ÖYKÜSÜ

Yazan: Buket UZUNER Çizen: Ali Murat ERKORKMAZ

MUTLU OLMAK BÜTÜN ÇOCUKLARIN HAKKI

1

Merhaba, ben Özgür. Anımsadınız mı beni? Hani geçen ay bizim mahalleye yeni bir aile taşınmıştı. Benim yaşımda çok tatlı bir kızları vardı, adı Pelin. Pelin'in zeka özürlü kardeşi Derin, cingöz köpekleri Rudi ve ağbisi Selim vardı. Dün okul çıkışı, Pelin beni evlerine çikolatalı pastayla, çay içmeye davet etti. "Bılgisayar oyunu da oynarız" dedi. Hımmmm, çikolatalı pastaya bayılırım, bilgisayar oyunlarını da çok severim. Anneme sordum, izin verdi. "Gıderken çıçek götürmeyi unutma" diye tembihledı.

2

Pelın'in annesi nefis bır çıkolatalı pasta yapmıştı Pastaları yedikten sonra bılgısayarın önune oturduk. Ama, Derın de bizimle bilgisayar oyunu oynamak istemez mi? "Eyvahh, yandık şımdi..." dedım ıçımden. Fakat öyle olmadı.

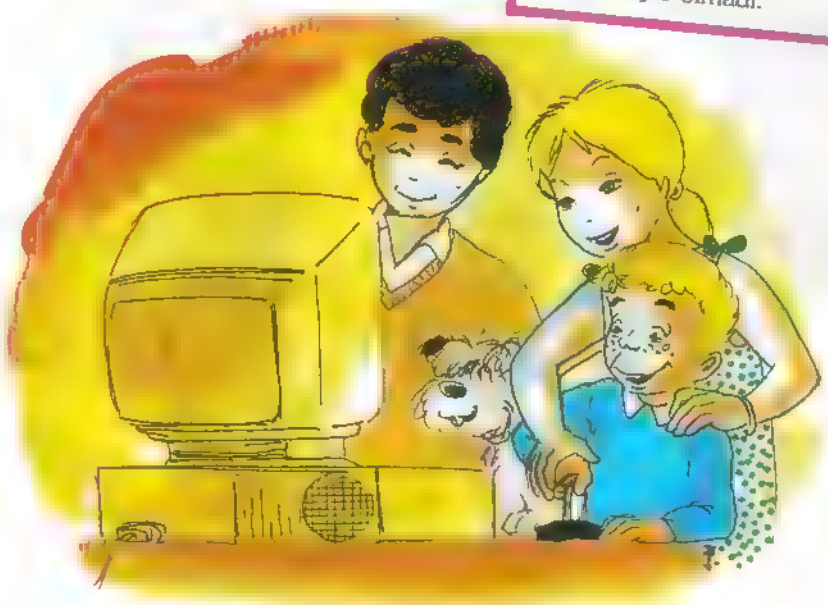

3

Pelın, sabır ve sevgıyle joystick(bılgısayar oyun kolu)'ı Derın'e uzattı. Onun elının üstünden kendısı de tutarak, bırlıkte Pacman oyunu oynamaya koyuldu Derın bu oyundan çok zevk alıyordu. Demek kı, zeka özürlu çocuklar da öğrenebılıyorlardı ve eğlenebılıyorlardı. Doğrusu çok şaşırdım. Sonunda ben de Derın'e alıştım ve bırlıkte çok eğlendık. Rudı bıle eğlenıyordu.

4 MİLYON YILDIR AYAKTAYIZ

Dünya üzerinde insanlığın ne kadar zamandır varolduğunu biliyor muyuz? Bilim adamları uzun süredir bu sorunun yanıtını arıyorlar. İşte bu arayışın bir özetini sunacağız sizlere.

Kendi tarihimizi, ancak 5 bin yıl öncesine kadar bilebiliyoruz. Çünkü o tarihlerde bulunan yazıyla, insanlar yaşamlarına dair işaretler bırakmaya başladılar. Ya daha öncesi?... İnsanlığın karanlık çağları

Karanlık çağları aydınlatacak ip uçları: Fosiller. Dünyanın bazı bölgelerinde yeryüzünde şu an yaşayan canlılardan sadece insanlara benzeyen yaratıkların fosilleri bulunuyor. İnsansılar (hominid) denen bu yaratıkların fosilleri, özel yöntemlerle incelenip ne kadar zaman önce yaşadıkları ortaya çıkarılmaya çalışılıyor.

Bu araştırmalar gösteriyor ki tarihin bilemediğimiz dönemlerinde insanlara benzeyen bir canlı grubu gelişti. Günümüzden 4 milyon yıl önce ortaya çıktıkları sanılan insansı maymunlar, dikkati çekecek ölçüde bize benziyorlar. İki ayakları üzerinde durabilen, yürüyebilen ve koşabilen bu maymunlar, şu an bilinebilen en eski atalarımız.

İnsansı maymunlardan (pirimatlar) daha gelişmiş bir örnek ise 1974'de Etiyopya'da keşfedildi. Aşağı yukarı 25 yaşında bir kadın olduğu sanılan iskelet parçalarına, bilim adamları "Lucy" adını verdiler. Lucy yaklaşık olarak 110 cm boyundaydı Yüzü geniş, çenesi maymunlarınki gibi çıkıntılıydı. Beyni ise bizim beyinlerimizin üçte biri büyüklük-

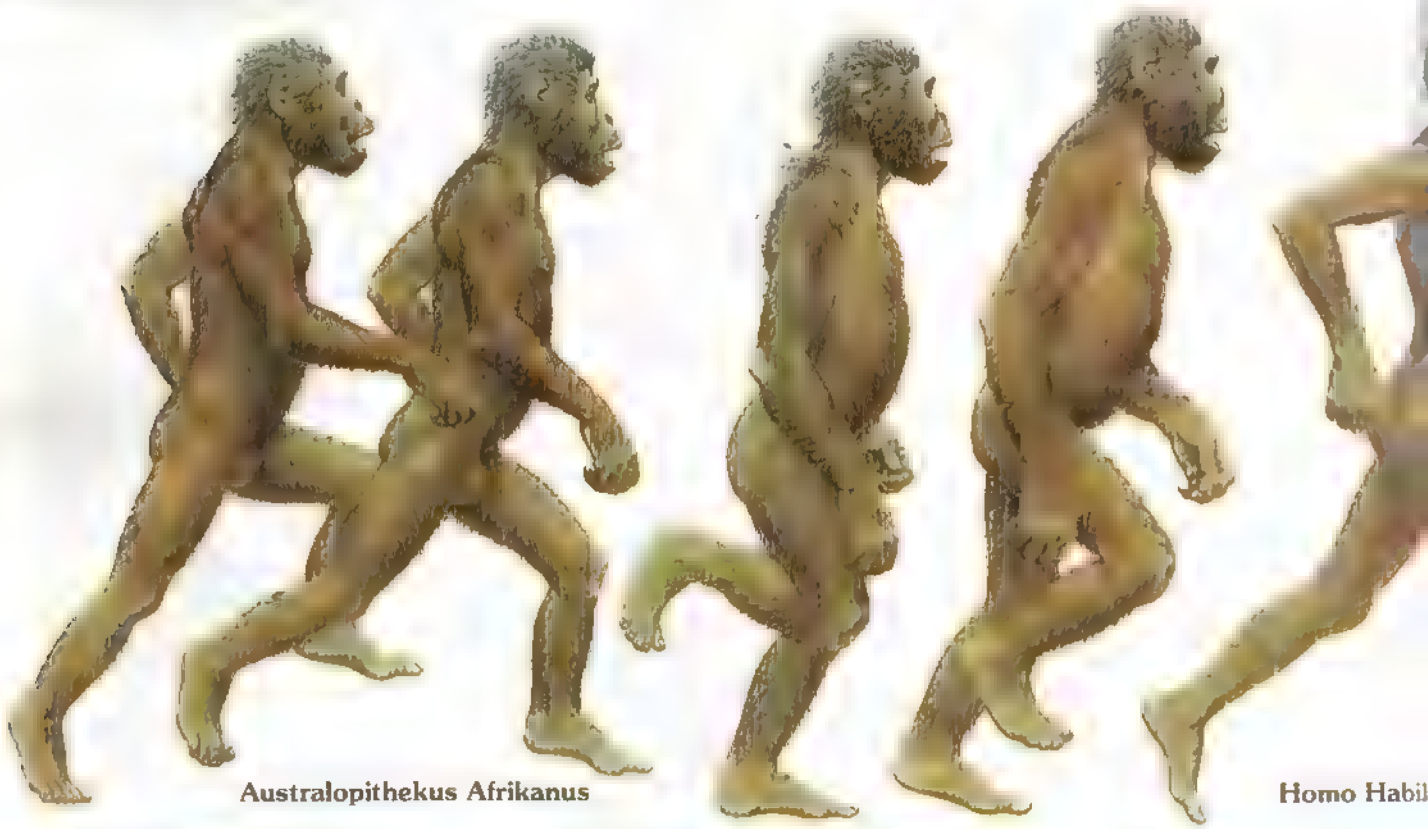

Australopithekus Afrikanus

Homo Habil

Australopithekus Afarensis

Australopithekus Robustus

Australopithekus Boisei

teydi. Bulunan insansı fosillerinin ne kadar zaman önce yaşamış olabile cekleri araştırıldı. Sonra en eskisin den günümüze kadar sıralamaya sokuldu. Sayfalarımızda, bizden 4 milyon yıl önce yaşamış Lucy'den ıtıbaren, sıralamaya sokulan insansıların resimlerini bulacaksınız. Bu resimler, iskelet anatomisi uzmanı bir ressam tarafından, fosil iskeletler üzerinde çalışılarak yaratıldı. Ressam, fosillerden ipucu elde edemediği için, ten renklerini, kaslarını ve görünümlerini kendisi tasarladı. Gerçeğe çok yakın olduğu sanılan resimleri izleyerek, insanlığın evrimini kavrayabiliriz. Bu sıralamadaki her tıpık örnek belirgin özelliğine göre adlandırılmıştır.

Resimlerde görüldüğü gibi evrim sel oluşumun ilk adımı Koşabilen Uzak Ata (Australopithekus Afarensis) ve Koşabilen Afrikalı (Afrikanus) dır. Dünya tarihinde iki ayakları üzerinde koşabilen ilk yaratıklar oldukları için bu ad verilmiştir. Koşabilenlerin ilk dört türü sadece Afrika'da bulunabilmişlerdir. Doğu Afrika'da bulunan fosillerden, koşabilenler türünün örneği "Lucy", bilinen en eski insansıdır. İnsan Bilimciler (Antropologlar), Afrikalı türlerin tüm insansıların ataları olduklarını düşünüyorlar

Guney Afrika'daki bir mağarada bulunan yüzlerce diş, bir düzineden çok çene ve birkaç kafatasından şekli tasarlanabilen "Robustus" ise, evrimde bir ileri aşamadır. Sert yapılı olması nedeniyle Gurbüz Adam (Robustus) diye adlandırılmıştır. Doğu Afrika'da bulunan benzeriyle birlikte, evrim içerisinde zamanla kaybolmuşlardır.

Evrimin bir sonraki aşaması "Homo Habilis", Doğu Afrika'da basit taş aletlerle birlikte ortaya çıkarılmıştır. Bu, Habilis'in uygarlık yolunda önemli bir aşama yaptığını gösterir. Üstelik Habilis, daha büyük beyini ve daha gelişmiş araçlar yapan "Homo Erektus"un öncüsü dür. Homo Erektus örnekleri 1893' de bulunan "Java Adamı" ve 1920' lerde keşfedilen "Pekin Adamı"dır Evrim tarihinde 1 milyon 300 bin yıl süreyle varolduğu sanılan Erektus, ateşi de kontrolüne almıştır.

Bizlere en çok benzeyen tür olan "Homo Sapiens"in ilk örneği, aşağı yukarı 300 bin yıl önce, Erektus'un kaybolmaya başladığı dönemlerde görülmüştür. 1856'da Almanya'da keşfedilen "Neandertal Adam" ise, evrim aşamalarında bize en yakın türdür. Neandertaller, Avrupa ve Orta Doğu'da buzul çağı yaşamışlar ve 30 bin yıl önce yokolmuşlardır.

Bundan 30 bin yıl öncesinden ıtibaren ise, modern insanın örnekleri görülmeye başlar. Bugün yaşayan insan nüfusunun tamamı Homo Sapiens grubuna dahildir. 4 milyon yıllık evrim sonucu bugünkü görünümümüzü alan bizleri, gelecekteki insanlar evrimin hangi aşamasına yerleştirecekler dersiniz?

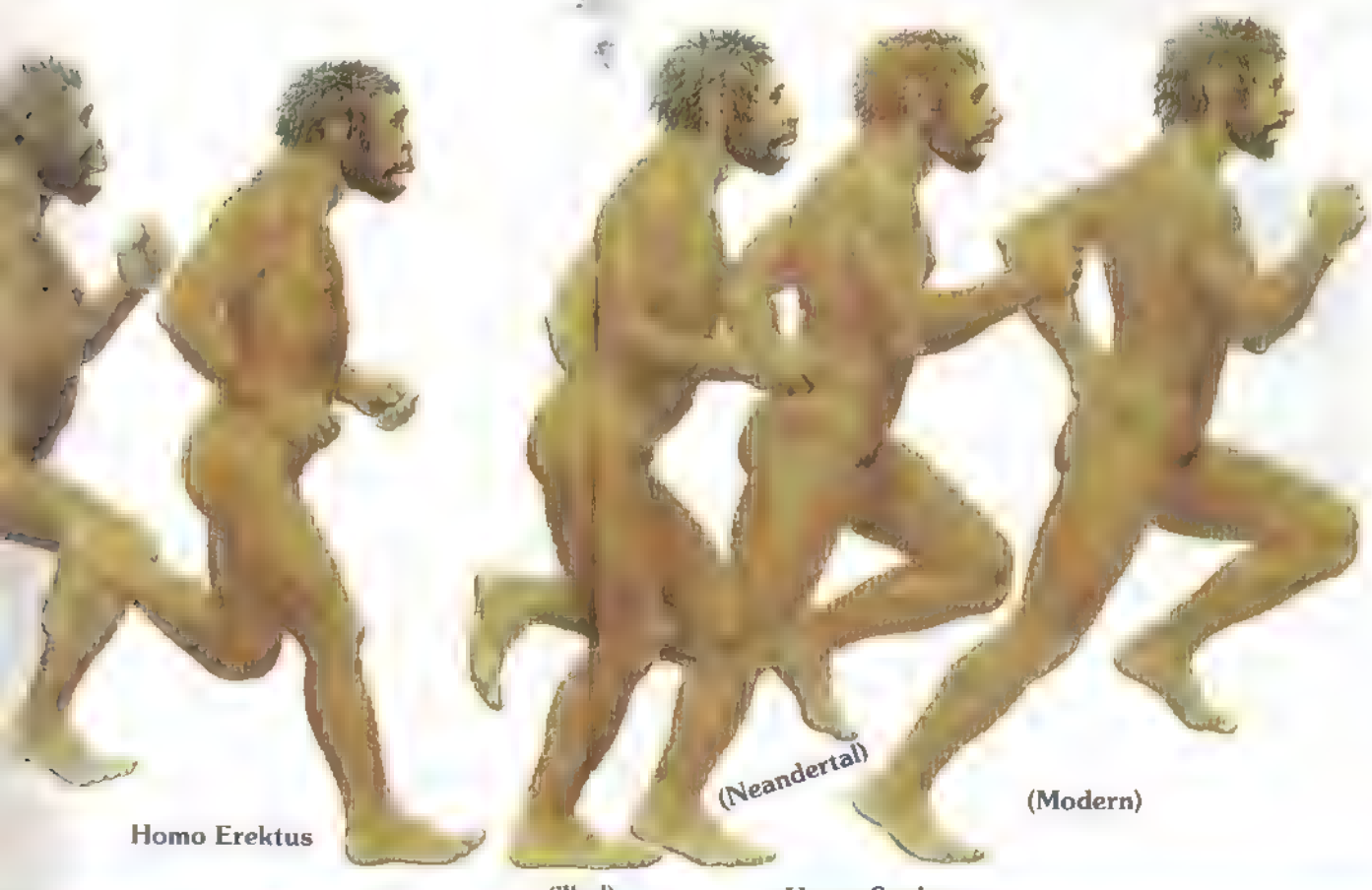

Bız insanların, 4 milyon yıl öncekı ılk benzerlerını dığer canlılardan ayıran özellik, daha büyük bir beyne sahip olmaları, konuşabılmelerı veya alet yapabılmelerı değıl, ıkı ayakları uzerınde yürüyebılme becerılerıdır. Bır buyuk düşünürün dedığı gıbı: "İnsanların ellerı, beyınlerının bır uzantısıdır." Eğer ıkı ayağımız üzerınde yuruyemeseydık ellerımızı kullanabılır mıydık?

Lucy'nın ıskeletıne bakarsanız, ıkı ayakları üzerınde yuruyebılmesı ıçın gerekli özellıklere sahıp olduğunu görursünüz Lucy'nın oturak kemığı, kalça kemığı, dızleri ve ayakları arasındakı uyum, gövdesının ılerı doğru hareket etmesıne elverışlıdır. Oturak kemığının çevresi, dık ve sağlam olarak ayakta durabılmesını sağlayan dolgun kalça kasları ile beslenmıştir

Maymunun uzun oturak kemığı, dört ayağı üzerınde hareket edebılmesıne uygundur. İkı ayağı üzerınde yürürken, dengeyi sağlamak ıçın gövdesi bır oyana bır buyana eğılır. Ayrıca Lucy'nın kalça kemığının, oturak kemığıyle yaptığı açı, maymununkınden farklı olarak, içe doğrudur. Bu durum bacakların yere dıkey ayaklarınsa yere paralel olmasını sağlar

Lucy'nın ayak parmakları ve ayak tarağı, manıvela gıbı vücudun ılerı doğru hareketını sağlar Ayakların bu durumu, ayak kemerının oluşmasına neden olmuştur. Maymun ıse duztabandır. Bu durum tırmanma gıbı durumlarda, ayağın ağaç gövdelerını ve dallarını kavramasına uygundur.

İlk insanlar neler yerlerdi? Bu sorunun yanıtını araştıran bır eskı çağ bılımcısı, fosıllerın dışlerı uzerınde ınceleme yapıyor Dışlere bakarak eskı insanların neler yedıklerını anlayabıleceğımızı soyluyor. Bunun ıçın, ıskeletlerın çene kemıkleri, damakları ve dışlerının kalıpları çıkarılıyor Bu kalıplar elektron mıkroskobu altında ınceleniyor. Dışlerdekı çığneme darbelerının ızlerı o insanın ne tür yiyecekler yedığını gösterıyor. Örneğın sert yiyecekler yendığında, dışlerde derin oyuklar ve çizılmeler oluşuyor. Böyle bir araştırmanın sonucunda, Homo Robustus'un (Gurbuz Adam), sert ve kabuklu meyveler, baklagıller veya tohumlar yedığı saptanmış

Bu dişler, Neandertal Adam'ın Fransa'da bulunmuş. Neandertaller dişlerini bir mengene gibi kullanırlarmış. Bu yüzden dişlerin nasıl da yıprandıklarını görüyor musunuz?

Neandertal Adam fosili. Sağlam yapılı genç bir adam olduğu saptanan bu iskelet 1983'de İsrail'de bulundu. Bulunduğu çukurda 50 bin yıldır yatmış olduğu sanılıyor. Adam öldükten sonra etleri çürümüş ve kafatası yer değiştirmiş. Diğer kemikler çamurla kaplandıkları için çürümekten kurtulmuşlar.

Taş devrinde, insanların kullandıkları alet örnekleri. İnsanlar, öncelikle yiyeceklerini daha kolay sağlamak için aletler yapmışlar. Günümüzden ancak 7 bin yıl önce, Mısır ve Mezopotamya'da düzenli tarıma geçilmiş. Ondan önce, insanlar avlanarak ve doğadaki yiyecekleri toplayarak yaşarlarmış. Bu yüzden, ilk aletlerin avlanmayı kolaylaştırmak için yapılmış olmasına şaşırmamalıyız.

Arkeologlar, geçmişteki insanların kültürlerini, avcılık aletlerini yaparken kullandıkları malzemeye göre "Taş Devri", "Bronz Devri", "Demir Devri" olarak ayırmışlar. Taş Devri insanı, bronz balta yapmak için gerekli teknik bilgiyi henüz bilmediği için, taştan aletler yapmış.

Eski Taş Devri'nde insanlar geçimlerini avlanma yoluyla ve böğürtlen, bitki kökleri, kabuklu deniz hayvanları toplayarak sağlarlarmış. Yeni Taş Devri'nde ise (Neolitik-Tarımsal Dönem) insanlar bitki ve hayvan yetiştirmeye başlamışlar.

SEVGİLİ KARDEŞİM

ERCAN DİNÇER

BANKA

TABİİ, NEDEN OLMASIN, HAYDİ HEMEN HAZIRLAN...
HEEEY!..
FINDIK
SENDE GELMEK İSTERMİSİN FINDIK?.. HA, NE DERSİN?..
AAA, GELMEK İSTEMİYOR...
BOŞVER HAYDİ YÜRÜ.
HIH, BANKAYMIŞ.. BANA NE BANKADAN.
KEMİĞİMLE OYNAMAK DURURKEN NE İŞİM VAR BANKADA..
GRR!..
ANNEE!
FINDIK?!
AAA!.. HOŞT!..
YAPI KREDİ BANKASI
?
VEZNE 1
KEMİĞİMİ YATIRMAK İSTİYORUM!..
B. DINCER -89-

GÜZEL TÜRKÇEMİZ

DÜZGÜN YAZMAK

Günümüzde okumak kadar yazmak da önemlidir. Konuşmanın kuralları olduğu gibi, yazmanın da kuralları vardır. Bir arkadaşınıza mektup yazarken bile kurallara uymak zorundasınız. Çünkü bu, ona verdiğiniz değerin bir göstergesidir.
İşte bir arkadaşınızın yazdığı mektup Bakalım hataları neler?

Sevgili..... .. ..,

Sana uzun süredir mektup yazamadım. Derslerim oldukça ağır. Üstelik bacağım ağrıyor. Sen nasılsın? Keşke benim mektubumu beklemeden sen yazsaydın

Geçen gün jimlastik dersinde düştüm. Her zaman takla atışım beyenilirdi. Ama ne yazıkki bu kez olmadı. Öğretmen "Bir şeyin yok" dedi ama canım çok acıdı. Şimdi ise bacağımda ağrılar var. Artık kendım kendime söz verdım. Bundan sonra dıkkat edıcem.

Şımdılık hoşçakal!

....

Önce mektuba tarih atılması gerekir; unutulmuş.
Jimlastik, beyenilirdi, ne yazıkkı, kendım kendime, edıcem sözcükler yanlış yazılmış. Doğrusu: Jimnastik, beğenilirdi, ne yazık ki, kendi kendime, edeceğim olmalıydı.

Bır konu hakkında belli bir düşünceniz ve bilginiz olmadan ne yazabilir, ne de konuşabilirsiniz. Bunun ıçın, konuşmaya ve yazmaya başlamadan önce iyi düşünmeniz gerekır.

DÜZGÜN KONUŞMAK

İnsanlar birbirlerine duygu ve düşüncelerini bildirirken, doğru ve açık bir dil kullanmalıdır. Toplum hayatınızdaki başarının yollarından biri de düzgün ve anlaşılır bir biçimde konuşmaktır.

SİZ OLSANIZ NE DERSİNİZ?

Uzun süredir görüşmediğiniz bır arkadaşınızla karşılaşmanızı anınenize anlatıyorsunuz.
— Dün Ayça'ya rastladım.
— Tesadüfen Ayça'ya rastladım.
— Dün Ayça'yla rastlaştık.

Tesadüf etmek, rastgelmek anlamındadır. Bu nedenle ikisi aynı cümlede kullanılamaz.
Rastlaştık ise rastlamak sözcüğünün yanlış kullanımıdır.
O halde "Dün Ayça'ya rastladım." demek daha doğrudur.

SİZ OLSANIZ NE DÜŞÜNÜRSÜNÜZ?

Geçenlerde arkadaşlarımla lokanttaya gittik. İçlerinden biri sayılı olan meyvalardan, kendi payına düşen den fazlasını aldı. Sızce:
— Arkadaşım müsrifin bırdır.
— Arkadaşım bencilin tekidir.
— Arkadaşım oldukça iştahlıdır.

Burada düşünülmesi gereken nokta meyvaların sayılı olmasıdır. O halde arkadaşım bencildir ve kendisinden başka kimseyi düşünmemektedir.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Dilimizde bazı sözcükler eskıden daha çok sesten oluşurdu. Örneğin, "ile" bağlacı en eski biçimiyle "birle" ıdi Daha sonra "bile" oldu. Bu gün ise "ile" şeklinde kullanılmaktadır.

Şiir

KAFDAĞI KONUŞUYOR

Beni dinleyin beni insanlar
Unutulmuş masallarda
Ben dağların en yaşlısı
Sevmişim sizi ananız kadar

Sanki yüreğime damlamış
O sıcacık gözyaşınız
Ya toprağa bakışınız
Hiç çıkmaz hiç hatırımdan

Sizin kadar güzel gülmemiştir
Masallarımın kızı
Ne temizdir ne temizdir içiniz
Göğün yıldızlarını severim
Sizin gözlerinizi

Bazı geceler ben de dalarım
Güneşli bir deniz gibi aklıma gelir
Sizin çocukluğunuz benim masallarım
Görmüşlüğüm var aynı gemide sizi
Kardeş olduğunuzu bilirim

Güvenirim aklınıza yüreğinize
Gayrı elleriniz konuşsun ben dinliyeceğim
İşte kırk anahtarı veriyorum size
Dünya her gün bir başka güzel
Başlayın başlayın sevişmenize

Şu kara toprağı bir gelin edin
Düğününüz olur kırk gün kırk gece
Geniş buğday tarlalarında
Mutluluğunuz büyür masallar gibi

[illegible]

[illegible]

Şimdi bir rüzgâr geçti buradan
Koştum ama yetişemedim.
Nerelerde gezmiş tozmuş
Öğrenemedim.

Besbelli denizden çıkıp
Kıyılar boyunca gitmiştir.
Tuz kokusu, katran kokusu, ter kokusu
Yüreğini allak bullak etmiştir.

Sonra başlamış tırmanmaya dağlara doğru
Bulutları koyun gibi gütmüştür,
Okşayıp otları yaylalarda
Büyütmüştür.

Köylere de uğradıysa eğer
Islak, karanlık odalarda beşik sallamıştır
Güneş altında çalışanlara
İmdat eylemiştir.

Sonra başlayıp alçalmaya ovalara doğru,
Haşhaş tarlalarında eflatun, pembe, beyaz,
Kıraçlarda mavi dikenler...
Toz toprak gözlerine gitmiştir.

Kentlere de uğramış ki yanımdan geçti.
Haşhaş çiçeğine benzer kızlar görmüştür.
Bir gülüş, bir tel saç, allık pudra
Alıp gitmiştir.

Şimdi bir rüzgâr geçti buradan
Koştum ama yetişemedim.
Sorsaydım söylerdi herhalde
Soramadım.

Cahit KULEBİ

[illegible]

Çocuklar uyanır geceleyin
Bir şeyler ararlar karanlıkta
Uyanır kadınlar geceleyin
Yüzük takarlar karanlıkta
Geceleyin kediler uyanır
Bize bakarlar karanlıkta

MADAM LULU'NUN ŞAP

Yazan: Gülçin ALPÖGE
Resimleyen: Aleş SUNAY

Küçük elbise dükkânı o sabah tıklım tıklımdı. Dukkân sahıbı Madam Lulu kiminle ılgilenecegini şaşırmış, ordan oraya koşturup duruyordu. İndirimli satışların ilk günleri hep böyle olurdu. Raflar ve askılar hızla boşalırken Lulu'nun bacakları şişer, yürüyecek hali kalmazdı.

Gözucuyla saate baktı,

"Sık dişini Lulu," dedi kendi kendine. "Şunun şurasında yirmi dakika kaldı."

Askılıktakı yeşil şapka da oflaya puflaya dakıkaları sayıyordu. Ne çok sıkılmıştı! Dükkâna geldiğinden beri doğru dürüst bir nefes bile alamamıştı. Akşamki patates kızartması kokusunun üstüne, ter ve parfum kokuları binmiş, boğulacak gıbı olmuştu. Neyseki az sonra Lulu

"KAPALI" levhasını asacaktı. İşte o zaman sahibinin başına kurulacak, kısa bir yürüyüşten sonra Lulu'nun Serçe Sokaktaki evinde pirinç askılığa asılacaktı. Lulu bacaklarını havaya dikip dinlenirken o uyumadan sabahı bekleyecekti.

Birden aklına hoş bir fikir geldi. Askılığın dibinde kocaman bir naylon poşet vardı. Ağzı ardına kadar açık, gri bir poşet. Kendini şöyle bir bıraksa, aşağı düşüverse ne olurdu sanki!

Gözlerini kapadı, gerisini düşünmedi.

Hoop!

Poşetteki kumaşın yumuşak kıvrımlarına gömülüvermişti.

Sabahat hanım eve eli kolu dolu gelmişti. Seneye alamazsam deyip bir yığın ıvır zıvıra para vermişti. Yeşil şapkayı görünce durgunlaştı. Onu ne zaman ve niçin aldığını hiç mi hiç hatırlamıyordu.

Sokakta şapka ile dolaşmayı sevmezdi.

"Takamam, utanırım" dedi.

Şapkayı giymeden de edemedi ama.

"Oooo! Göremiyorum. Her yer kapkara oldu." diye bağırdı. Büyük gelmişti.

Yarın Neriman'ın doğum günüydü. Ne talihliydi! Hediye için dolaşmasına gerek kalmamıştı artık. Şapka ona tıpatıp uyardı. Kıvırcık ve kabarık saçlarının üstünde ne de güzel durardu! Şapkanın kenarında siyah bir tüy vardı. İlk bakışta hoş görünmemişti gözüne. Bir çırpıda çekip attı. Yerine bembeyaz bir martı tüyü taktı.

Ertesi gün parlak yaldızlı bir kâğıda sarılmış olarak yola çıktı şapkacık. Neriman hanımın saçlarına oturunca da yüzünü buruşturdu Leş gibi sigara kokuyordu.

"Madam Lulu, sigara içmezdi" dedi içinden.

Neriman hanım konuklar gittikten sonra şapkayı değişik elbiselerle denedi. Hiç birine uyduramamıştı Kırmızı bir eşarbı çevresine dolamayı düşündü.

"Öff, nihayet.." dedi sesini yükselterek. "Nihayet istediğim gibi oldu."

Mutfaktan yanık kokusu geliyordu. Şapkayı pencerenin önüne bırakıp alel acele içeri koştu. Şapkacık yeni sahibini sevmemişti. Pencereden dışarı şöyle bir gözatarken seyyar satıcının tam üstünde olduğunu farketti. Usulca atlayıverdi tezgaha. Bir müşterisiyle pazarlık eden satıcı, şapkanın düşüşünü görmemişti.

Ancak eve dönerken satıcının dikkatini çekti. Hangi sokaklardan geçip kimlerle konuştuğunu uzun uzun düşündü

"Kımblir," dedi sonra. "Belki de açık unutulmuş bir pencereden uçtu."

Evde çocukları başlarında gezdirip durdular şapkayı Sonra kitaplıktan bir masal kitabı aldılar, şapkayı bir tavan süpürgesinin tepesine oturttular. Yeşil şapka kunduracı olmuştu. Günlerce hiç bıkmadan "Kunduracı ve Oğlu" masalını oynadılar.

Yapraklar sararıp dökülmeye başladığında çocuklar masal kitaplarını bir çekmeceye kilitlediler ve her gün ağır çantalarıyla mahallenin öbür ucundaki sarı binaya gidip gelmeye başladılar. Bu arada bizim yeşil şapkacık da gözden düşmüş, tavanarasına gönderilmişti.

Tavanarasında hemen ilk günden yeni dostlar edinmişti. Güveler, fareler, hamamböcekleri çok iyi davranmışlardı ona. Şapkacık yalnız kalmayacağı için sevinçliydi ama gene de çocukları özlüyordu. Karanlık da dayanılır gibi değildi.

Yeni dostları günlerini hep yiyecek aramakla geçiriyorlardı.

"İyi ki benim böyle bir derdim yok." diyordu kendi kendine.

Dostları aç kaldığında öyle üzülüyordu ki! Bazı günler gövdesinden ufak bir parça yemelerine bile göz yumuyordu.

Nasıl olduysa, bir sabah aniden kurtuldu karanlıktan. Çocuklar bahçeye bir korkuluk dikmişlerdi. Kafasına kunduracının şapkasını oturtmayı akıl etmişti biri. Lime lime olmuş kırmızı eşarbı da korkuluğun boynuna dolamışlardı.

Şapkacık çok mutluydu. Bahar kokusunu derin derin soludu

Artık sabahları mor bir dağın ardından güneşin yükselerek ağır adımlarla kendine yaklaşışını, içine akışını ve akşamları denizin derinliklerinde kayboluşunu izleyerek keyifleniyordu.

Kuşlarla öyle iyi anlaşıyordu ki! Kuşlar bahçedeki bitki ve tohumlara dokunmuyorlar, o da gövdesinde yaşamalarına izin veriyordu.

Kimi zaman çocuklar üzüntülü gözlerle bakar da,

"Rengi amma soldu, kuş pislikleri nden bembeyaz oldu." derlerse içinden kıskıs gülüyordu.

"Olsun," diyordu umursamazca. "Güneşi, kuşları seviyorum ben Üstelik Madam Lulu'nun kara tüylü, kalıplı, yeşil şapkası değilim artık."

Tarama
BlackBishop

TEKNOLOJİNİN ESİN KAYNAĞI

BİZİ YAŞATAN DOĞA

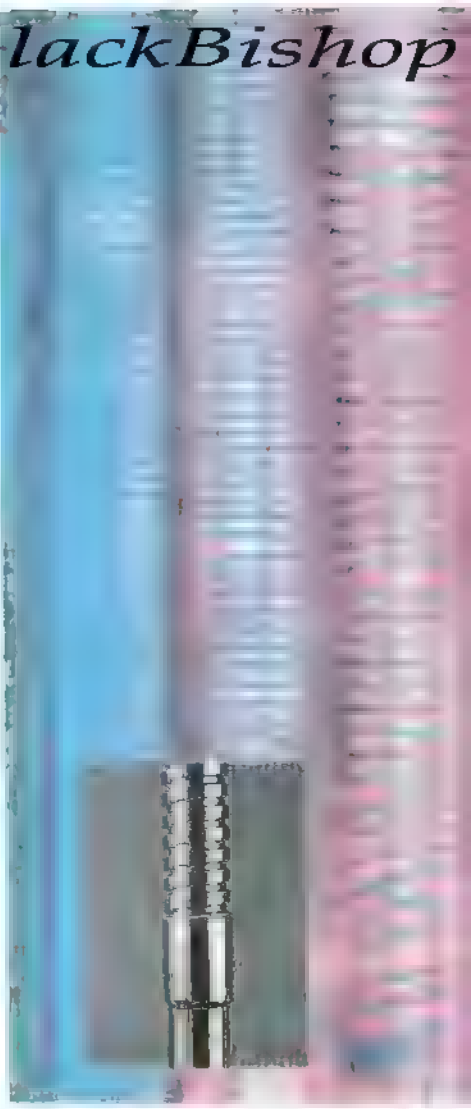

Doğa'nın canlı, cansız tüm öğeleriyle, tüm varlıklarıyla yaşamamızı sağlayan ortam olduğunu biliyorsunuz. Peki, günlük hayatımızı kolaylaştıran nice teknik buluşun kaynağında da o mükemmel düzenin yarattığı canlıların bulunduğunu duymuş muydunuz? Meyve suyunuzu içerken kullandığınız kıvrılan kamışlardan, sesten birkaç kat fazla bir hızla uçabilen jet uçaklarının hareket eden kanatlarına; çoğumuzun pek hoşlanmadığı ama hastalandığımızda ister istemez katlandığımız "iğne"den fermuara kadar, nice teknoloji ürününün esin kaynağı, çevremizde hemen hergün gördüğümüz, rastladığımız kuşlar, balıklar, böcekler ve çiçeklerdir. Yaşayan sistemlerden esinlenerek, ya da onları doğrudan taklit ederek geliştirilen sistemler bir bilim konusu bugün. Bu bilime de **"Bionik"** adı veriliyor. Bionik sözcüğünü bulan kişi ise, ABD Hava Kuvvetlerinden, Jack E. Steele adında bir binbaşıymış. 1958'de icat etmiş bu sözcüğü. Sayfalarımızda, Doğa'nın, günlük hayatımızı kolaylaştırmak için bize gösterdiği örneklere yer verdik. İlginizi çekecektir kuşkusuz. Ama, şunu da bir düşünün: Teknolojinin **"harikası"** diye nitelediğimiz nice buluşun, binlerce, belki de milyonlarca yıldır Doğa'nın **"kullandığı"**, Doğa'da varolan, biçimleri, işleyişleri taklit etmiş veya örnek almış olması heyecan verici değil mi?

"Bizi yaşatan Doğa" nasıl bu denli mükemmel? Hemen söyleyelim; bu mükemmelliğe erişmek için, en az 3 milyar yıldan beri Doğa, bıkmadan, usanmadan çalışıyor. Sınama-yanılma yöntemiyle, tüm varlığıyla bir EVRİM geçiriyor. Bu upuzun süreç içinde her canlı, en mükemmel uyumu bulmaya kadar çeşitli evrelerden geçiyor. Ve eriştiği uyumu, hücrelerinin çekirdeğinde kimyasal bir formül olarak taşıyor. Öyle ki, o türün her yeni doğanı, o formüle uygun olarak hayata geliyor. Bazen bu formülde şaşmalar meydana geliyor. Bilim adamları, buna **"Mütasyon"**, (değişim) adını veriyorlar. Eğer değişim türün yaşamasında olumsuz etkiler yapıyorsa, o değişimi taşıyan yeni doğan, bir **"ucube"** olarak **"doğal elemeye"** uğruyor ve yaşayamıyor... Ama, değişim, türün daha mükemmel olmasına hizmet edecek nitelikte bir farklılıksa, Doğa, bu değişimi, o türün hücrelerinde gizli yaratılış formülüne ekliyor.

İşte üç milyar yıldır devam eden bu süreç içinde Doğa, hayat verdiği tüm canlılarıyla bugünkü mükemmelliğine erişmiş durumda. Kimbilir, bundan üç milyar yıl sonra bugünkü canlılar nasıl olacak?

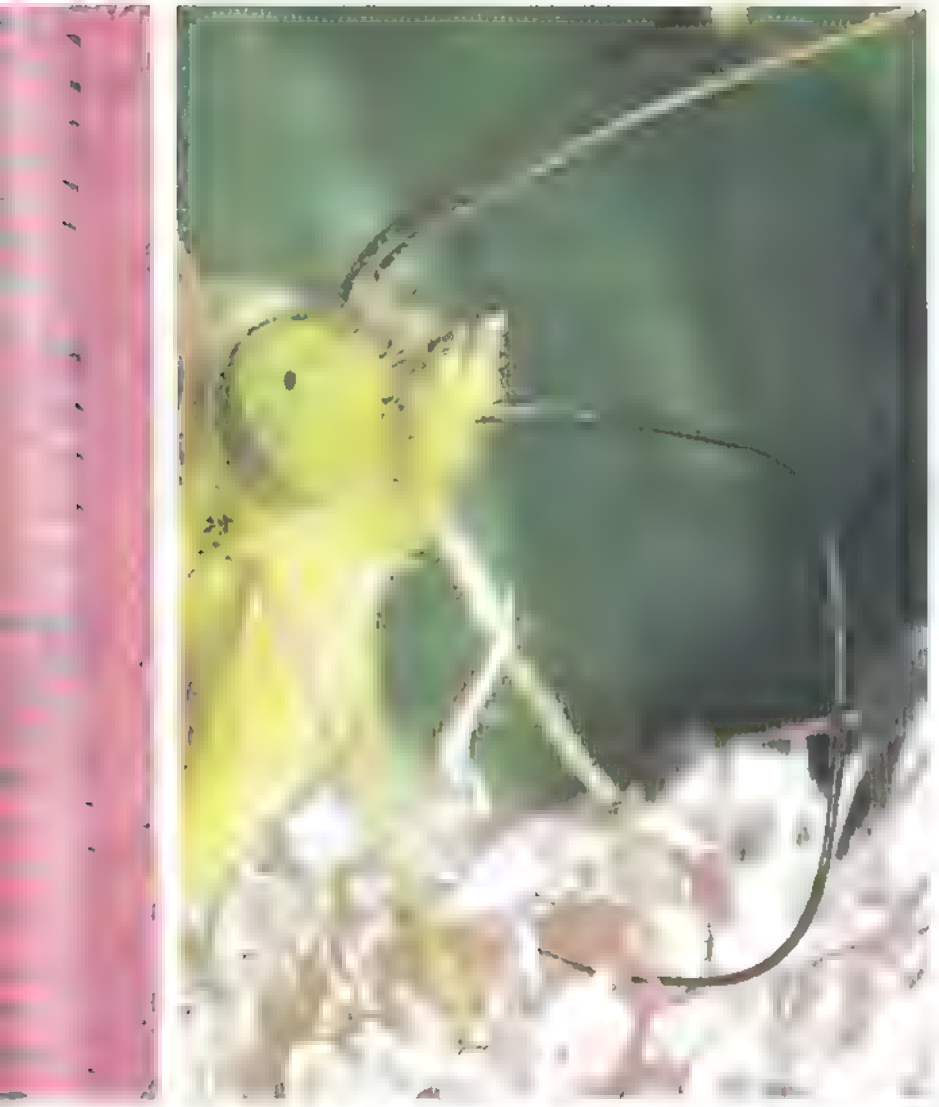

HORTUM

Kelebeklerin hortumları son derece hassas bir organdır. Olağan halinde, bir saatin zembereği gibi sarılı durur. Kelebek, çiçek özlerini emeceği zaman bu hortum açılır. Bazı gece kelebeklerinde 30 cm'ye kadar uzanabilen hortum, içini çevreleyen ve "kıtın" adı verilen çok sert bir maddeden oluşmuş halkalar sayesinde, hiç kırılmaksızın eğilip bükülebilir. Banyolarımızdaki duşların eğilip bükülen metal hortumları, ya da meyve suyunuzu içerken kullandığınız kıvrılabilen kamışlar, kelebeklerin hortumlarından esinlenerek gerçekleştirilmiştir.

ŞIRINGA

Doktorun iğnesinden, bizim için yararlı olduğunu bilsek de, pek hoşlanmayız. Ama, tıbbın bu önemli buluşunu sivrisineğe borçlu olduğumuzu biliyor musunuz?

FERMUAR

Karasineğin hortumunun ucundaki açılıp kapanma mekanizmasının 500 kez büyütülmüş halini görüyorsunuz. Giysilerimizde kullandığımız fermuarlarla aynı sistem! Kırda gezerken, çorap ve pantalonlarınıza ya da sevimli köpeğinizin tuylerine yapışıp kalan bir tür deve dikeni ise, şimdi anoraklarda, spor ayakkabılarda kullanılan, kendiğinden yapışır fermuarların esin kaynağı olmuş tur.

TUZLUK

Gelincik çiçeğinin meyvesine dikkatle bakın. Çiçeğin tohumları, meyvenin tepesinde, yan yana dizilmiş aralıklardan dökülür. Soframızdaki tuzluğun nasıl tasarlanmış olduğunu görüyorsunuz, değil mi?

ŞNORKEL

Sivrisineğin suyun içine bıraktığı yumurtalarından çıkan larvalar gövdelerinin ucundaki bir sifon aracılığıyla su yüzüne ulaşarak nefes alırlar. Yazın denizin keyfini çıkarırken, deniz gözlüğüyle birlikte kullandığımız şnorkel (nefes alma borusu) de bu doğal mekanizmanın taklidir.

PERVANE

Uçakların kanadı, elbette kuşlarınkine öykünerek düşünülmüştür. Ama pervaneyi bulmamıza yolaçan canlı Akağaç'ın tohumlarıdır. Bunlar, kendi çevrelerinde büyük bir hızla dönerek ikiyüz metrelik bir yol katedebilirler. Geçtiğimiz yüzyılın sonunda, insanoğlunun uçuş serüveninin öncülerinden biri olan İngiliz George Cayley, Akağaç tohumlarının bu marifetlerini gözleyerek pervaneyi tasarlamıştır. Aynı kışı, daha sonra, Teke Sakalı denen bitkinin tohumlarından esinlenerek, ilk paraşütü geliştirecektir

AYAKKABILARIN TABANI

Kertenkelelerin tabanlarındaki bu yumuşak kıvrımlar, hayvanın cam gibi yüzeylerde bile rahatça tırmanmasına imkan verir. Kışın giydiğimiz ayakkabıların taban lastiklerindeki kıvrımlar da, bizi karda, buzda kaymaktan koruyor mu?

VİDA

Yabani sardunyanın tohumu, nemli havalarda kendi çevresinde kıvrılarak, tıpkı bir vida gibi toprağa saplanır. Doğanın geliştirdiği yaşama yöntemleriyle, insanın, hayatını kolaylaştırmak için geliştirdiği yöntemler, ya da, kısaca "teknoloji" arasındaki benzerlikler gerçekten de hayret vericidir

BAŞLAMAYIN YİNE DALAŞA, SEN DE ÇIKAR ARTIK ŞU PİJAMALARI HASAN EFENDİ!
PEKİYİ, OLUR.
ZAT-I ŞAHANELERİYMİŞ, HIH!..
BİRAZ SONRA
HERKESE GÜNAYDIN.
GÜNAYDIN YAVRUM; VAAY, NEREDEN BULDUN O ÜSTÜNDEKİ BİYSİLERİ?
ODAMDAKİ SANDIKTAN. DAĞDA, BAYIRDA DOLAŞACAKSAM BÖYLE BİRŞEYLER BİYMEMİN DAHA DOĞRU OLACAĞINI DÜŞÜNDÜM...
AFERİN SANA YAVRUM.
SÖYLE BAKALIM KÖY YAŞAMINA BAŞLADIĞIN BU İLK GÜNÜNDE NE YAPMAK İSTERSİN?..
ÖNCE TÜM KÖY HALKI İLE TANIŞMAK SONRA KORULUĞA GİTMEK, DAHA SONRA HER ZAMAN ANLATTIĞIN KARLI TEPEYİ UZAKTAN SEYRETMEK İSTİYORUM
BRAVO DOĞRUSU. BUNDAN DAHA GÜZEL PROGRAM YAPILAMAZDI. HAYDİ, BAKALIM, HAYLAZ SENİ BÜTÜN GEZİP GÖRMEK İSTEDİĞİN YERLERE GÖTÜRÜR. KÖYÜ VE YÖREYİ, ONDAN DAHA İYİ BİLEN YOK GİBİDİR...
ÖVÜNMEK GİBİ OLMASIN ÖYLEYİMDİR...
9A
YALNIZ, DAHA ÖNCE BİR SÜRPRİZİM VAR. GELİN DIŞARI...
PÖH! SÜRPRİZİ VARMIŞMIŞ!..
NEDİR ACABA?, MERAK ETTİM DOĞRUSU
NE OLACAK; YA, YARALI BİR KUŞ, YA DA YAŞLI BİR KAPLUMBAĞADIR... BAŞKA NE BEKLENİR BU VELETDEN
?
AZ SONRA...
HAYDİ, NE YAPACAKSAN ÇABUK YAP. HERKESİN İŞİ GÜCÜ VAR, HAYLAZ EFENDİ!..
PATLAMA ACELEN NE?!
VE HUZURLARINIZDA BÜYÜK SÜRPRİZİM!..
!
ŞİMDİ OTURUN.. OTURUN VE GELMİŞ, GEÇMİŞ, GÖRÜP, GÖREBİLECEĞİNİZ, BÜYÜK, EN BÜYÜK HALK OZANINI DİNLEMEYE HAZIR OLUN!.. ÖHÖM, ÖHÖM!..
OZANA BAK, OZANA. TÖVBE!..
9B

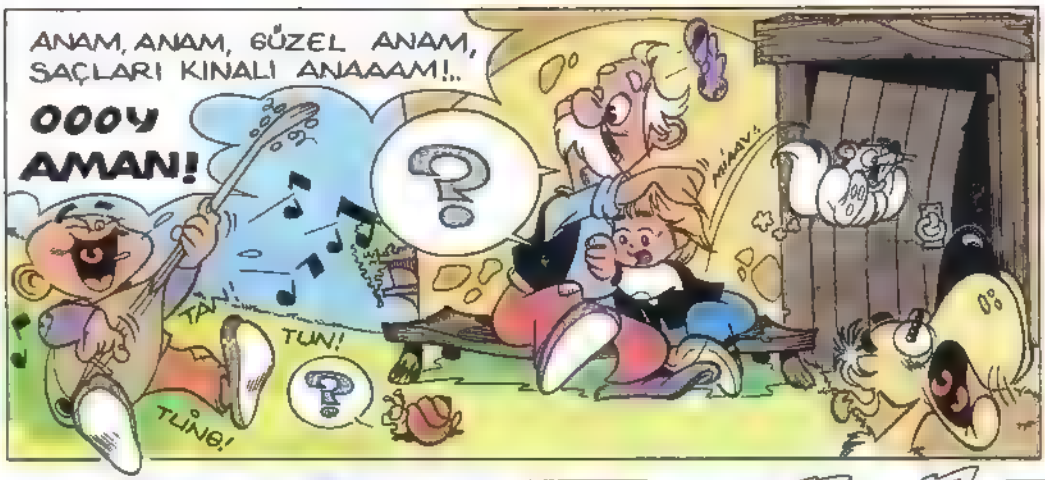

ANAM, ANAM, GÜZEL ANAM, SAÇLARI KINALI ANAAAM!..
OOOY AMAN!
?
TÂN!
TUN!
TLİNG!
?
MİAAV!
AVUUUUU

NASIL? BAYILDINIZ DEĞİL Mİ? SÖYLEYİN.
SANA FİKRİMİ TEK KELİMEYLE ANLATICAM!
PEFOL!
SEN MÜZİKTEN NE ANLARSIN ZATEN... YÜRÜ GÜRAY, BEN EN İYİSİ SANA ETRAFI GEZDİREYİM...
HOŞÇAKAL DEDE
10-A

VE BÖYLECE GÜRAYIN KÖYÜ VE YÖREYİ TANIMA GEZİSİ BAŞLAMIŞ OLDU...
ÇİFTÇİLERİN TARLAYI SÜRMELERİNDEN TUTUN DA, İNEKTEN SÜTÜN SAĞILMASINA KADAR HERŞEY ÖYLESİNE İLGİNÇTİ Kİ ONUN İÇİN...

HELE, KÖY KAHVESİNDEKİ GÜLEÇ YÜZLÜ TONTON İNSANLAR...
KOCAMAN BİR GÖVDESİ OLAN ODUNCU BAY ELENSE İLE TANIŞMASI DA ÇOK HOŞTU; BAY ELENSENİN ESKİ BİR PEHLİVAN OLDUĞUNA DA HİÇ ŞAŞMADI...
10-B

VE BÖYLECE NEŞE İÇİNDE GEZERLERKEN...

ANİDEN..

HI-YAA!..

AY, AY!..

HAH-HAA! AMMA DA KORKTUNUZ BE!..

NE O, ÇOK MU HOŞUNA GİTTİ? SULU NEVALE!..

KIZMA CANIM, ŞAKA YAPMAK İSTEDİM SADECE..

EVET EŞEK ŞAKASI!..

HEEY!.. SEN ŞU, ŞEHİRDEN GELEN ÇOCUK OLMALISIN.. GELİRKEN YANINDA GÜZEL ŞEKERLEMELER DE GETİRMİŞSİNDİR HA! NE DERSİN BAKAYIM?..

11-A

HAYIR EFENDİM, HİÇBİR ŞEY GETİRMEDİ BİR DE KUZENİM OLACAKSIN, BU YAPTIKLARINI NİNEM DUYMASIN SAKIN.. YÜRÜ GÜRAY..

SENİ OYUN BOZAN!..

N'OLUYO ORADA BAKIM?..

Hiii!..

KAZIK KADAR BOYUNLA KÜÇÜCÜK ÇOCUKLARA SATAŞMAYA UTANMIYOR MUSUN HA?.. SERSERİ..

EYVAH! AĞA TAŞYÜREKLİ

ŞEY, AĞAM, KEM, KÜM!..

KAPA ÇENENİ, O BEYİNSİZ KAFANI KIRMADAN DA DEFOL...

OLUR AĞAM!

DEMEK SEN HASAN DAYININ TORUNUSUN HA!.. DEDEN BİRAZ İNATÇIDIR AMA SEN İYİ BİR ÇOCUĞA BENZİYORSUN, MADEM ÇEVREYİ GEZİYORSUNUZ. BENİM OTLAKLA KORULUĞUMU DA GEZEBİLİRSİNİZ!..

11-B

HAYDİ, ŞİMDİLİK HOŞÇA KALIN, İYİ GEZMELER...

NE DEMEKİSTEDİ "DEDEN İNATÇIDIR" DİYE? HEM O KOCAMAN OTLAKLA KORULUK GERÇEKTEN ONUN MU?

HALT ETMİŞ O, ADI DÜZENBAZ N'OLACAK!..

"ADI DÜZENBAZ" MI? NEDEN ÖYLE DİYORSUN, İYİ BİR ADAMA BENZİYORDU...

İYİ BİR ADAMA BENZİYORMUŞ... OTUR ŞURAYA DA NE MAL OLDUĞUNU ANLATAYIM SANA O "İYİ ADAMIN!..

ŞU, ÇEVRENDE GÖRDÜĞÜN GÖRKEMLİ KORULUK VE BEREKETLİ OTLAKLAR BİR ZAMANLAR TÜM KÖY HALKINA AİTMİŞ.. AMA BİR GÜN AĞA TAŞYÜREK...

..YANINDA DEVLET GÖREVLİSİNE BENZER BİR ADAMLA KÖYE GELMİŞ VE BUNDAN BÖYLE OTLAK İLE KORULUĞUN KENDİ NE AİT OLDUĞUNU SÖYLEMİŞ...

ÖNCELERİ BAŞTA DEDEN, YANİ HASAN DAYI OLMAK ÜZERE BÜTÜN KÖY HALKI BU KARARA KARŞI ÇIKMAK İSTEMİŞLERSE DE...

12-A

GÖREVLİ MEMUR, HERŞEYİN YASAL OLDUĞUNU VE...

.. ALLAH KAHRETSİN!..

POF!..

..KÖY HALKININ KARARA KARŞI ÇIKMALARININ KANUNEN SUÇ SAYILACAĞINI SÖYLEMİŞ...

O GÜNDEN SONRA DA OTLAK VE KORULUK KÖYLÜDEN ALINIP AĞA TAŞYÜREĞE VERİLMİŞ...

?

PAT! PAT!..

VE BÖYLECE TÜM KÖY HALKI SÜRÜLERİNİ VERİMSİZ OTLAKLARDA BESLEMEK ZORUNDA KALMIŞLAR. KORULUKTAN ODUN VE KERESTE ALACAKLARI ZAMANDA AĞA TAŞYÜREĞE BELİRLİ BİR ÜCRET ÖDEMELERİ GEREKİYORMUŞ...

YAA, İŞTE BÖYLE, BENİM İYİMSER DOSTUM...

!

VAY CANINA...

12-B

VAY CANINA YA! HALA ONUN İYİ BİR İNSANA BENZEDİĞİNİ DÜŞÜNÜYORMUSUN? HAYDİ GİDELİM..
TABİİ Kİ EVET, BAY TAŞYÜREK'İN GEÇMİŞİNDE KALAN KÖTÜ OLAYLAR, ONUN SONSUZA DEĞİN KÖTÜ KALACAĞI ANLAMINA GELMEZ...
HEM ÖNEMLİ OLAN, KİŞİNİN KÖTÜ OLDUĞUNU BİLMEK DEĞİL, O KİŞİNİN İYİ YÖNLERİNİ BULUP ORTAYA ÇIKARMAKTIR...
ÇOK DOĞRU..
OLAYLARA VE KİŞİLERE YAKLAŞIMINIZI BEĞENDİM. AMA VAKİT, DE HAYLİ GEÇ OLDU VE SANIRIM EVLERİNİZE DÖNMENİZ GEREK..
BU KORUCUMUZ POSBIYIK HAYDİ HAVA KARARMADAN KORULUĞA GİDELİM. DAHA SONRA DA EVE DÖNERİZ...
AZ SONRA KORULUĞA GELDİKLERİNDE..
AMAN TANRIM! BURASI ADETA BİR CENNET!..
13-A
HEEY! N'APIYORSUN, DÜŞÜP BİR YERİNİ KIRMAK MI İSTİYORSUN?..
GÖRMÜYOR MUSUN AĞACA ÇIKIYORUM, MERAK ETME BİR ŞEY OLMAZ..
AMA...
AAAY!..
ÇAAT!
EYVAHLAR OLSUN!..
SAKIN TELAŞLANMA VE SIKICA TUTUN. HEMEN YANINA GELİYORUM...
SAKIN HA!.. SEN HEMEN KOŞ ÇEVREDEN YARDIM EDECEK BİRİLERİNİ BULMAYA BAK... ÇABUK OL...
ÖNCE OTLAĞA BAK EĞER KİMSEYİ BULAMAZSAN O ZAMAN DOĞRU KÖYE GİT...
HAY ALLAH!.. O İNCECİK DAL DA KIRILMADAN BİRİLERİNİ BULSAM BARİ...
YAŞASIN ŞURADA BİRİ VAR..
HEY, BANA BAKAR MISINIZ BİRAZ!..
HİÎ.
13-B

BİZE YARDIM EDER MİSİNİZ ACABA?.. ARKADAŞIM AĞAÇTA KALDI DA...

HEM SİZ NE YAPIYOSUNUZ O KOYUNA, YOKSA ONU ÖLDÜRDÜNÜZ MÜ?

ŞEY, ÖHÖM!..

ŞEY, HASTA, EVET BU KOYUN HASTA.. BEN DE ONU TEDAVİ EDİYORUM.. ÖKSÜR BAKİİM!..

MEE!

PAT! PAT!..

GÖRDÜN MÜ?! ŞİMDİ SEN BOŞVER KOYUNU DA SENİN İÇİN NE YAPABİLİRİM ONU SÖYLE...

BİR SÜRE SONRA...

İŞTE OLDU.. BİR DAHA O KADAR YÜKSEKLERE ÇIKMAZSIN UMARIM!..

SAĞOLUN BAYIM!..

UFF!..

HİÇ ÖNEMİ YOK UFAKLIK, NEYSE BENİM GİTMEM GEREKİYOR, HAYDİ HOŞÇAKALIN...

GÜLE GÜLE...

HAY AKSİ!.. O VELET KOYUNU KESECEĞİM ANDA BENİ GÖRDÜ.. AMAN SEN DE, BENİM SANMIŞTIR BELKİ!.. İNŞALLAH BUNDAN KİMSEYE SÖZ ETMEZ...

14-A

YİNE DE NE OLUR NE OLMAZ, EN İYİSİ POSTU VE ETLERİ ALIP BURADAN HEMEN SIVIŞMAK...

BU DÜŞÜNCELERDEN SONRA ÇUVALINI SIRTLAYARAK ORMANIN DERİNLİKLERİNE DALDI BU GARİP ADAM...

IH!..

BİZ ŞİMDİ O GARİP ADAMI ORMANDA BIRAKIP KÖYE, HASAN DAYININ SEVİMLİ EVİNDE AYNI GÜNÜN GECESİ GELİŞEN OLAYLARA BAKALIM...

TORUNUN GÖZÜYLE TORUNUN AĞZINDAN KENDİ KÖYÜNÜ VE ÇEVRESİNİ DİNLEMEK BAMBAŞKA BİR HAZ VERDİ HASAN DAYIYA, AMA...

..KONU AĞA TAŞYÜREKTEN AÇILINCA...

BAAM!..

NEE!

BU EVDE O SAHTEKAR ADAMIN ADINI DUYMAK İSTEMİYORUM ANLAŞILDI MI İS-TE-Mİ-YO-RUUM!..

?

E. DİNÇER

14-B

O ADAM YERYÜZÜNDE YAŞAYAN YARATIKLARIN EN KÖTÜSÜDÜR, BUNU BÖYLECE BİLİN..
TAMAM TAMAM! SAKİN OL!.
ANLAŞILDI, BİR DAHA KİMSE AĞA TAŞIYÜREK DEN SÖZ ETMEZ BU EVDE.. ŞURAYA BAK, HER YER ÇAY OLDU!..
TAK! TAK!..
KAPI ÇALINIYOR..
GECENİN BU VAKTİN DE KİM GELİR Kİ.. BİR BAKIVER HASAN EFENDİ..
HAYIRLI AKŞAMLAR HASAN DAYI, RAHATSIZ ETTİK!..
HAYROLA?. GECENİN BU VAKTİNDE BİZİ BURAYA GETİREN ŞEY NEDİR, MERAK ETTİM DOĞRUSU.. DIŞARIDA DURMAYIN, BİRİN İÇERİ..
15.A
EEE! ANLATIN BAKALIM, SORUN NEDİR?..
TÜM KÖYLÜ TOPLANIP GELDİĞİNİZE GÖRE HAYLİ ÖNEMLİ OLMALI!..
SEN DE BU ARADA BİZE GÜZEL, DEMLİ BİR ÇAY YAPARSIN DEĞİL Mİ HANIM?..
İÇMEK İÇİN Mİ?. DÖKMEK İÇİN Mİ?
?
HAH HAH HA...
SORUN ŞU HASAN DAYI; KORUCU POSBIYIK. BU GÜN AKŞAM ÜZERİ KORULUK'TA YENİ KESİLMİŞ BİR KOYUNUN ARTIKLARINI BULMUŞ, DAHA ÖNCE DE, BİLDİĞİN GİBİ KOYUNLARIMIZ ÇALINMIŞTI. BU OLAYI DUYAR DUYMAZ HEMEN GÖRÜLERİMİZİ SAYMAYA KOYULDUK.. AMA HİÇ BİRİMİZİN KOYUNU EKSİK ÇIKMADI..
BİZ DE, ÇALINAN KOYUN ACABA SENİN SÜRÜDEN Mİ DİYE MERAK ETTİK VE ÖĞRENMEK İÇİN KALKIP, SANA GELDİK..
E. ÖNGEL
15.B

GARİP! AKŞAM SAYDIM KOYUNLARDA EKSİK YOKTU. ÇALINAN KOYUN KÖYDEN BİRİNİN OLMADIĞINA GÖRE...

..GERİYE BİR TEK KİŞİ KALIYOR. EVET, NEDEN OLMASIN, BU HESABA GÖRE ÇALINAN KOYUN...

AĞA TAŞYÜREĞİN

TAK TAK!

KAPI ÇALINIYOR!

HAYDAA! ŞİMDİDE KİM OLA Kİ?

BEN BAKARIM!

EVET! KİM VAR ORADA?..

Hii!.

AĞA TAŞYÜREK!.

EVET, BENİM YA! HAYDİ SÖYLEYİN BAKALIM KOYUNUMU HANGİNİZ ÇALDI?..

NEE?

BANA BAK AĞA MÜSVEDDESİ, BURADAKİ HİÇ KİMSENİN BENİM KOYUNUMU ÇALDIĞI FALAN YOK... HEM ORTADA BİR HIRSIZ VARSA O DA SENSİN!.. ÇÜNKİ OTLAĞIMIZI VE KORULUĞUMUZU ÇALDIN

NEE! BANA HA!..

AĞZINDAN ÇIKANI KULAĞIN DUYSUN HASAN EFENDİ.. YA, KOYUNU MU BULURSUNUZ, YA DA OTLAKLA KORULUĞUN YANINDAKİ DEREYİ DE ALIRIM ELİNİZDEN, ANLAŞILDI MI?

BAK ONU BİRAZ ZOR YAPARSIN İŞTE.. HEM BU, ÇALINAN KOYUN OLAYINI BİZE İFTİRA ATMAK İÇİN, SENİN TEZEĞİLAMADIĞIN NE MALUM HA?..

HEEY!. DURUN BİRAZ, GALİBA HIRSIZIN KİM OLDUĞUNU BEN BİLİYORUM!..

?

BİRAZ SONRA KORULUKTAKİ O GARİP ADAM HAKKINDA TÜM GÖRDÜKLERİNİ ANLATMIŞTI GÜRAY..

İŞTE BÖYLE... AMA BANA O KOYUNUN HASTA OLDUĞUNU VE KENDİSİNİN DE KOYUNU TEDAVİ EDECEĞİNİ SÖYLEMİŞTİ

NASIL BİRİYDİ BU, TARİF EDEBİLİR MİSİN?

EVET, KOCA BURUNLU VE UZUN SURATLIYDI.. KAFASININ ÜSTÜNDE HİÇ SAÇ OLMAMASINA KARŞIN YAN TARAFINDAKİ SAÇLARI ÇOK UZUNDU ÜZERİNDE ÇUVALDAN BİR PELERİNİ VARDI

DELİ ÇOBAN! EVET, EMİNİM BUNDAN... YILLARDIR KARLI TEPELERDE YAŞAR. AFERİM SANA YAVRUM, BİZİ BÜYÜK BİR YÜKTEN KURTARDIN...

EVEET!. HIRSIZIN KİM OLDUĞUNU ÖĞRENDİĞİMİZE GÖRE, ŞİMDİ İŞ ONU YAKALAMAYA KALIYOR.. YARIN SABAH ERKENDEN ARAMAYA ÇIKARIZ... ŞİMDİ HERKES EVİNE, HAYDİ YALLAH!..

15-A

15-B

ANADOLU'NUN KAHRAMAN KADINLARI

AMAZONLAR

Bir zamanlar Anadolu'nun kuzeydoğusunda Karadeniz bölgesinde efsanevi halk, Amazonlar yaşardı.. Yurtları Thermedon (Terme) çayı kenarında antik Themiskyra kenti idi. (Bu kent bugünkü Fatsa veya Ordu yakınlarına düşmektedir). Amazonların en önemli özellikleri yalnızca kadınlardan oluşmaları ve bir kraliçe önderliğinde yaşamalarıydı.

Özbeöz Anadolu'lu kadınlardır Amazonlar... Söylenceleri çoktur. Batı Anadolu'daki birçok antik kentin kurucusu oldukları ve kraliçelerinin adıyla anıldıkları bilinir.. Pitane (Çandarlı), Myrina, Kyme (Nemrut kale), Gryneion (Çıfıtkalesi), Smyrna (İzmir), Ephesos, Priene (Güllübahçe) gibi Batı Anadolu'nun antık çağlarda ünlü kentlerinin ilk kurucuları hep Amazonlardır.

Amazonlar Savaş tanrısı Ares ile Perilerin en barışsever olanı Harmonia'nın (Harmoni) kızlarıdır... Bu yüzden savaşçı ruhlarını babalarından; gerektiğinde barışçı olmalarını ise annelerinden almışlardır. Gerçekten de Amazonlar savaşçı karakterlidirler. İki yanı keskin çifte baltayı (Labris) silah olarak kullanırlar Ayrıca ok, yay, mızrak ve kargıyı da severler... Derler ki, Amazonlar daha çocukken sağ göğüslerini, okuyaya iyice gerebilmek için keserlermiş (Başka bir söylenceye göre de ateş ile dağlarlarmış). Dilbilimciler, kelime anlamı olarak, A-mozun'un "memesiz" demek olduğunu söylerler... Fakat eski çağ heykellerinde asla tek göğüslü olarak gösterilmezler. Sanatçılar, estetik kaygıyla Amazon heykellerini çift göğüslü yapmış olsalar gerek...

Yalnızca kadınlardan oluşan Amazonların çoğalmaları da, ilginçtir. Yılın belirli zamanlarında komşu kabilenin erkekleriyle birlikte olurlar. Bu buluşmalardan sonra çocuk doğururlar. Doğan çocuklar erkek ise sakatlarlar ya da öldürürler. Ama

Tarama
BlackBishop

ANADOLU

kız çocukları büyütmek için aralarına alırlar. Bu davranış biçimi komşu Yunanistan şehirlerine pek garip gelirmiş. Çünkü onlar kadınların egemenliğini asla anlayamazlarmış... Yunanlılar, bu cesur, gözüpek, yiğit kadınların ata binip üzerinde silah kullanışlarına çok şaşırırlarmış. Çünkü o dönemde Yunanlılar atı yalnızca arabaya koşar, atlı savaşı bilmezlermiş bile...

Birçok mit'lerde Amazonların maceraları yer alır. Bunlardan bazıları Hippolyte'nin Herakles'le, Antiope'nin Theseus'la, Penthesileia'nın Akhilleus ile olan maceralarıdır.

Ama Kraliçe Penthesileia ile Akhilleus'un öyküleri en unutulmazıdır. Çünkü Anadolu'daki ilk "Kurtuluş Savaşı" olan Troia mücadelesinde, Penthesileia'nın cesurluğu, dillere destandır.

Yunanlı Aka orduları, Çanakkale Boğazındaki Troia kentine saldırdığında, Amazonlar Kraliçesi Penthesileia ordusunu aldığı gibi Troia'lıların yardımına koşar. O sırada Troia'lı kahraman Hektor öldüğünden Troia'lılar şaşkınlık içindedirler. Penthesileia'nın Amazonlardan oluşan ordusuyla, Akalar üzerine saldırışa geçmesi Troia'lıları yüreklendirir: sanki bir uykudan uyanırlar. Hatta Kraliçe, Aka orduları kahramanı

Akhilleus ile göğüs göğüse savaşır. Parlak tolgası, güzel zırhları içindeki Akhilleus bir kadınla vuruştuğunu bilmiyordur bile. Ama karşısında zorlu bir rakip olduğunun farkındadır. Akhilleus'un arkadaşı Aiax'ın araya girmesi, Penthesileia'yı şaşırtır. Kraliçe, iki kişiye karşı tek başına kalır. O sırada Akhilleus, mızrağını Penthesileia'ya fırlatır ve kraliçenin beyaz göğsüne saplanır. Kraliçenin elindeki labrisi düşer. Toz toprak içine yuvarlanır, yerde hareketsiz kalır.

Akhilleus, onu bu kadar uğraştıran hasmının silahlarını, savaş giysilerini almak ister. Tam parlak miğferini çıkarırken yerdeki ölü bedenin zarifliğini farkeder. Miğferi tamamen çıkardığı zaman öldürdüğü kişinin bir kadın olduğunu görür. Çok şaşırır. Penthesileia'nın yüzündeki incelik, zarifllik ilâhi bir biçim almıştır. Ölüm onu kutsallaştırmış gibidir.

Akhilleus bu güzel varlığı öldürdüğüne binlerce kez pışman olur. Ama iş işten geçmiştir. Öldürdüğü güzellığe bakmağa doyamaz. Penthesileia'ya neredeyse aşık olmuştur. O'nu yerde yatan bu güzel kızdan ayıramazlar. Akhilleus saygılı bir şekilde büyülenmiş olarak kraliçeye bakarken Yunan ordusunun maskarası olan saygısız Thersites, yanına gelerek alay eder.

— "Akhilleus bir kadın gibi davranıyorsun. Kalbin o kadar zayıf mı ki? Amazonlar Kraliçesi bizi yok etmek istiyordu. Senin cesaretine ne oldu? Ne var bu kadar hayran olacak? Alt tarafı bir düşman. Hem de kadın... Korkak bir kımse ancak kadınlara yenilir..."

Pişmanlık duyguları içinde kıvranan Akhilleus çılgına döner. Bir yumrukla Thersites'i yere devirir. Ağzı kan içinde kalan terbiyesiz adamı öldürür.

Binlerce yıl öncesinden, Kurtuluş Savaşımıza gelelim. Büyük Atatürk'ün önderliğinde başlayan özgürlük mücadelesinde, Anadolu'lu Nene Hatunlar, Kara Fatma'lar evdeki bebelerini bırakıp, sırtlarında mermi, silah gibi malzeme taşıyan binlerce kadın, Penthesileia'nın torunları değil midir? Eğer kadınların katkıları, cephe gerisinden yardımları olmasaydı, Türk askerleri nasıl güven içinde çarpışabilirlerdi? Çağlar öncesinde, Karadeniz Bölgesindeki Penthesileia, nasıl Troia'ya yabancı güçler saldırdığında yardıma koştu ise, bizim Anadolu'lu kadınlar da öyle davranmışlardır. Arada asırlar ve çağlar da olsa Anadolu kadınlarının özverili kişilikleri değişmez... Gerçekten de sevgili çocuklar kadınların katılmadığı hiçbir olay başarılı olmaz.

THESEUS İLE ANTIOPE

Atina kralının oğlu Theseus, yiğitlikte, cesarette hep Herakles'e özenir; onun yaptıklarını yaparmış. Yine Herakles'e özenip. Amazonlarla savaşmaya yeltenmiş ve Karadeniz kıyılarına doğru yelken açmış. Kıyıya yanaştığında Amazonlarla karşılaşmış ama, kadınlar onunla çarpışmak şöyle dursun, yakışıklılığına hayran kalıp armağanlar sunmuşlar. Theseus ise armağan vermek için gemiye binen kadınları kaçırmış ve tutsak etmiş. Tutsakların içlerinde Antıope adında çok güzel bir kız varmış. Theseus hemen onunla evlenmiş.

Ama gerıde kalan Amazonlar öçlerini almadan dururlar mı? Atladıkları gibi gemilere, ta Yunanistan'a kadar gıtmışler ve dayanmışlar Atina kapılarına. Yunanlılarla Amazonlar arasında çetin bir savaş olmuş. Antiope kocasının yanında çarpışırken ölmüş. Sonunda iki taraf anlaşmış ve Amazonlar yurtlarına dönmüşler.

HIPPOLYTE İLE HERAKLES

Hellas krallarından birinin kızı olan Admete, Amazonların kraliçesi Hippolyte'nin taktığı değerli ve büyük bir incelikle işlenmiş kemerini ister. Kral da bunun için Herakles'i görevlendirir. Herakles kendi gibi güçlü ve cesur arkadaşlarını yanına alarak Amazonların ülkesine gelir. Kraliçe onların bu uzun yolculuğa sırf kemerini almak için çıktıklarını öğrenince, kemerini vermeye razı olur. Ama Zeus'un karısı kıskanç Hera, Amazon kılığına girerek savaşçı kadınlara, Herakles'in kraliçeyi kaçırmak için geldiğini söyler. Bunu duyan savaşçı kadınlar, var güçleriyle çarpışmaya başlarlar. Ama çarpışmalar o kadar şiddetlidir ki, kadınların bir çoğu ölür. Hippolyte ise bizzat Herakles tarafından öldürülür ve kemeri belinden alınarak Admete'ye armağan edilir.

Hazırlayan: Nabey ÖNDER

KONYA

Konya, kuzeyden Ankara ve Eskişehir, batıdan Afyon ve İsparta, doğudan Niğde, güneyden Antalya ve İçel ile çevrili bir ilimizdir. Eski çağlardan beri adı değişmeyen tarihi bir kenttir. Konya ve çevresinde M.Ö. 7 bin yıllarından beri yerleşik yaşam sürmektedir. Özellikle Çatalhoyük'te bulunan kalıntılar insanlık tarihine ışık tutmaktadır. Uygarlık tarihinin en eski örneklerine Çatalhöyük'te rastlanmıştır.

Hititler'in, Frigler'in, Lidyalılar'ın, Persler'in, Romalılar'ın, Bizanslılar'ın, Selçuklular'ın ve Osmanlılar'ın egemenliğinde kalmıştır.

Ancak Konya kültürel merkez olma özelliğini Türk egemenliğine geçtikten sonra kazanmıştır. Özellikle "Anadolu Selçuklu Devleti"nin başkenti olduğu dönemde en önemli kültür merkezidir.

Moğol istilası döneminde Orta Asya'dan ve İran'dan kaçan pek çok bilim adamı Konya'ya gelmiş ve çalışmalarını burada sürdürmüşlerdir.

Bunların en çok bilinenleri Muhiddin-i Arabi, Sadreddin Konevi, Celaleddin-i Rumi'dir. Özellikle Celaleddin-i Rumi'nin ölümünden sonra kentsel çevreler onun felsefesinden çok etkilenmişlerdir. Oğlu Sultan Veled'in de desteği ile Mevlevi tarikatı kurulmuş ve günümüze dek kent yaşamında etkisini sürdürmüştür.

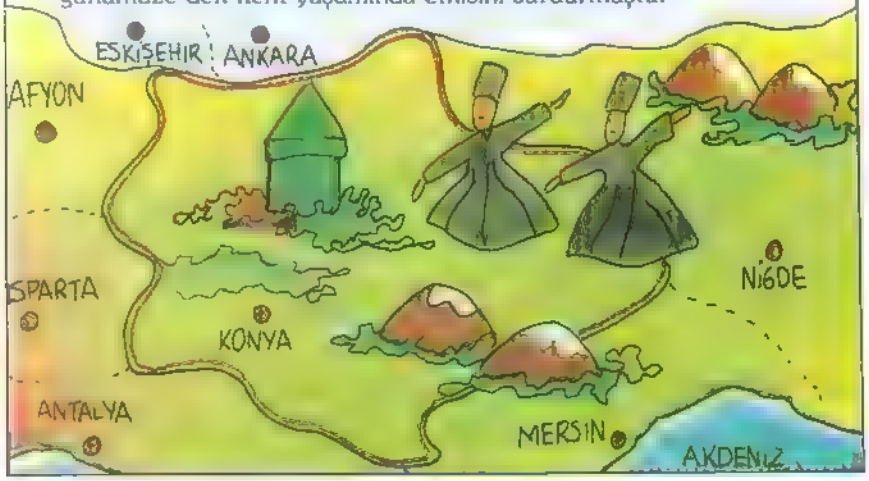

GELENEKSEL KADIN GİYİMİ

Başa fes giyilir. Fesin üzerine yazma ve oyalı çember bağlanır.

Vücuda ise işlik giyilir. İşlığin üzerine de dik yakalı, kolsuz yelek.

Kadın giysisi, topuklara dek uzanan üç etek entaridir. Üç etek entarinin üzerinden bele, ipek veya sım işlemeli üçgen bir kuşak bağlanır.

Bol dikimli şalvar topuklara dek iner. Şalvarın paçaları ve cep ağızlarına kaytan dikilir.

Konya yöresinden, geleneksel kadın giyimi örneği

Özel günlerde kadife veya çuhadan dikilen cepken, kadın giyimini tamamlar.

Ayaklarda renkli meşinden yapılmış papuçlar vardır. Ancak ökçeli ıskârpin veya yemeni de geleneksel ayakkabılar arasındadır.

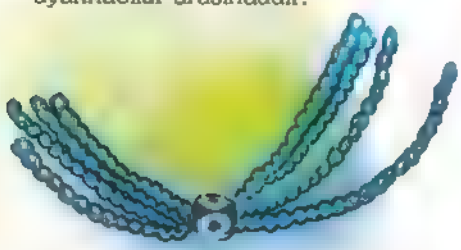

GELENEKSEL ERKEK GİYİMİ

Başa al fes giyilip, üstüne "çember" denen ince bir tülbent sarılır.

İşlik denen giysi üstüne de ipekli alacadan "meydanı" denen gömlek giyilir. Gömleğin üstüne ise dar kollu, yakasız "salta". Bele meşinden silahlık takılır ve üstü sal kuşakla örtülür

Çorap yün veya tiftikten örülür. Ayaklara arkası basık yemeni giyilir. Bazan da çarık, yemeninin yerini alır.

Konya yöresinden, geleneksel erkek giysisi örneği.

BOŞ İNANÇLAR

Yöre kültürü büyük ölçüde dinsel inançlardan oluşmaktadır. Kent, orta-çağdan beri dinsel bir merkez durumundadır. Bu nedenle sıkıntıya düşen, darda kalan insanların başvuracakları bolca yatır ve tekke bulunmaktadır. Ziyaret yeri niteliğindeki bu yatırlara, sütü kesilen anneler süt için; çocuğu olmayan kadınlar çocuk için; hastalar, hastalığın tedavisi için giderler. Yatırlara adaklar adanır, kurbanlar kesilir.

Konya ve yöresinde, babadan oğula devredilen "ocak" geleneği de yaygındır. Sarılık, arpacık, dalak şişmesi ve diğer hastalıklar için ocaklara gidilir. "Ocak" olan kimsenin elinin uğuruna, nefesinin güçlülüğüne inanılır.

GELENEKSEL EL SANATLARI

Konya, tarihin en eski çağlarından beri çeşitli el sanatlarına beşik olmuştur.

Çatalhöyük'te çeşitli dokuma örneklerine rastlanmıştır.

Özellikle Selçuklular'ın başkenti olduktan sonra, ağaç oymacılığı, bakırcılık, dericilik, dokumacılık ve el işlemeciliğinde günümüze kadar ulaşan başarılı el sanatları örnekleri verilmiştir.

Bu gün "Ladik Halıları" dünya çapında ün yapmıştır. Ayrıca kaşıkçılık bu gün bile, yörenin en ünlü el sanatıdır. Turistik eşya olarak büyük ilgi görür.

HALK ŞİİRİ VE OZANLARI

Yöresel halk edebiyatı köklü bir kültürün izlerini taşır. Özellikle Selçuklular'dan başlayarak günümüze dek, Konya'nın bir kültür, sanat ve bilim merkezi olması, yöresel halk şairlerini de etkilemiştir. Halk şairlerinin bir kısmı, tasavvufî halk edebiyatının seçkin örneklerini vermişlerdir. Bazıları da geleneksel konu ve kalıplara bağlı kalmışlardır.

Yunus Emre, Muhyî, Aşık Ömer, Konyalı Aşık Şem'î, Konyalı Aşık Rıza, Aşık Kenzî, Aşık Hikmetî, Sillelı Aşık Figanî, Ermenekli İhrakî, Aşık Mehmet Yakıcı halk ozanlarının en tanınanlarıdır

Aşık Ömer koşma, deyiş ve semailerde kendinden sonrakı şairleri de etkilemiştir. Şu koşması, 16.y.y şairinin dilindeki arılığı göstermesı bakımından çok önemlidir:

Gel ey dilber kan eyleme
Seni kandan kıskanırım
Doğan aydan esen yelden
Seni günden kıskanırım

Tabibım hışmile bakma
Ben kulun odlara yakma
Yanağına güller takma
Senı gülden kıskanırım.

HALK MÜZİĞİ VE GELENEKSEL HALK OYUNLARI

Halk müziği ve geleneksel halk oyunları çevre illerle benzerlikler gösterir. Konya kaşık bölgesinde yer

alır. Seyirlik oyunlar yönüyle de çok zengindir.

HALK MÜZİĞİ

Konya'da müzik, yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır. Gerek halk müziği, gerek dini müzik yönüyle oturmuş bir ilimizdir. Özellikle son yıllarda düzenlenen "Aşıklar Bayramı" ile, tüm Anadolu'daki aşıklar her yıl en az bir kez Konya'da toplanırlar. Sazları ve sözleri ile atışarak, söyleşerek tüm Anadolu'yu Konya'ya taşırlar.

GELENEKSEL HALK OYUNLARI

Konya, halk oyunları yönüyle kaşık bölgemizde yer alır. Oyunlardaki en önemli özellik, oyuncunun tek tek artistik kabiliyetini göstermesi esası üzerine kurulmuştur.

Bağlama, cura ve onıki telli saz eşliğinde, ağırdan başlanarak ve gitgide hızlanarak kaşık çalınır, topuk dövülür. Her oyuncunun kendine özgü figürleri vardır. Bu figürleri küçük adımlarla yürüyerek ve titreyerek gösterirler

BİLMECELER

1- Biz biz idık, otuz iki kız ıdik, ezildik, büzüldük, ikı duvara dizildik.
(DİŞLER)

2- Bir küçücük kumbara zahıre çeker anbara.
(KAŞIK)

3- Bir kuyum var, içinde iki türlü suyum var
(YUMURTA)

4- Çın çin hamam,
Kubbesi tamam,
Bir kız aldım,
Babası imam.
(SAAT)

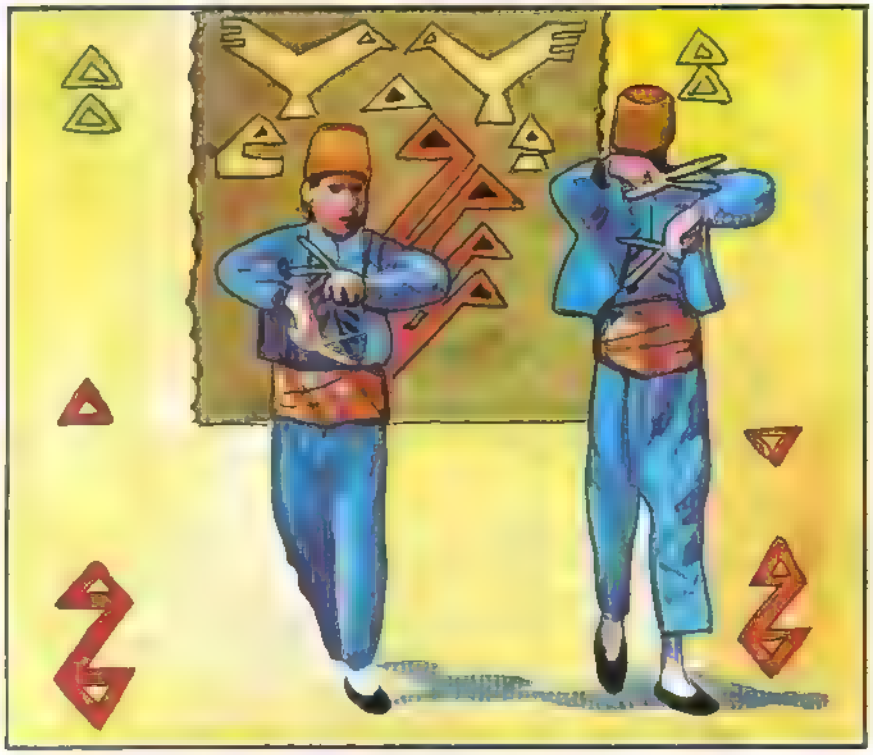

Konya yöresinde, halk oyunları elde kaşık ile oynanır.

NASRETTİN HOCA

13. y.y. da Konya Akşehir'de yaşayan Nasrettın Hoca Orta Asya'dan Avrupa'ya, Kuzey Afrika'dan Kafkasya'ya dek bütün insanların mizah ustaları olmuştur.

Fıkraları ile insanlara bazan umut vermiş, bazan da kendı varlığına sahıp çıkma bilinci vermiştir. Fıkraları, güldürürken düşündürür. İnce alay, güçlü yergi ve öz eleştırı fıkraların özünü oluşturur.

Halkın bağrından, yaşam koşullarından doğmuş olduğu için benimsenmiş ve bır Nasrettin Hoca geleneği doğmuştur. Bu gün Nasrettın Hoca'nın olduğu söylenen bir çok fıkra ona aıt değildir. Ama halk Nasrettin Hoca'nın benliğinde fıkralarla kendi sorunlarına çözüm aramışlardır.

Nasrettin Hoca fıkralarından bır kaç örnek verelım:

İçinde gitmeyin de...

Bir gün Hoca'ya şöyle bir soru sorarlar:

"Cenaze götürülürken tabutun neresinden yürümeli?" Önünden mi, yoksa ardından mı gitmeli? Ya da sağından mı, solundan mı gitmek daha sevaptır?"

Hoca hemen yapıştırır cevabını,

"İçinde gitmeyin de neresinde gıderseniz gıdin."

Çatıdan düşen var mı?

Hoca bir gün çatı onarmak için evinin damına çıkmış. Kiremitleri yerleştirirken birden ayağı kaymış ve damdan aşağı yuvarlanmış. Çevreden, Hoca'nın düştüğünü gören konu-komşu koşuşmuşlar. Her kafadan bir ses çıkıyormuş. Kimi: Hocam bir yerıne bir şey oldu mu? , demiş Kimi: "-Niye dikkat etmezsın." Hoca hafifçe doğrulmuş· "-İçınızde çatıdan düşen var mı? İleri gelsin." demiş.

Bil Bu

MAĞARA ADAMI VE GÖLGESİ ARASINDAKİ 7 FARKI BULUN

1

KELİMELERİ TAMAMLAYIN

2

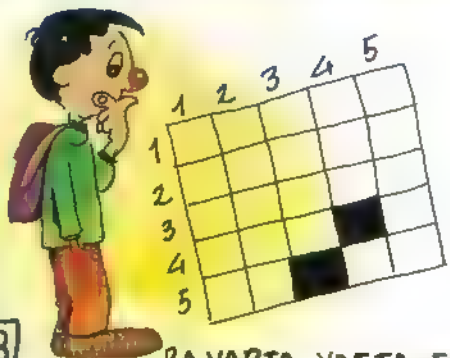

AŞAĞIDAKİ KELİMELERİ SOLDAN SAĞA DOĞRU UYGUN BİÇİMDE YERLEŞTİRİN; BAKALIM YUKARDAN AŞAĞIYA DOĞRU HANGİ KELİMELER ÇIKACAK?

RA, VARTA, YAFTA, ENE, FA, ABART

3

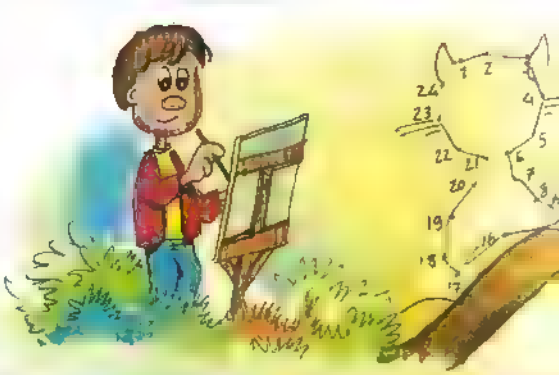

EĞLEN

7

KELOĞLAN'I KIRK HARAMİLERE VE EJDERHALARA YAKALANMADAN NİŞANLISI PRENSESİN SARAYINA ULAŞTIRIN.

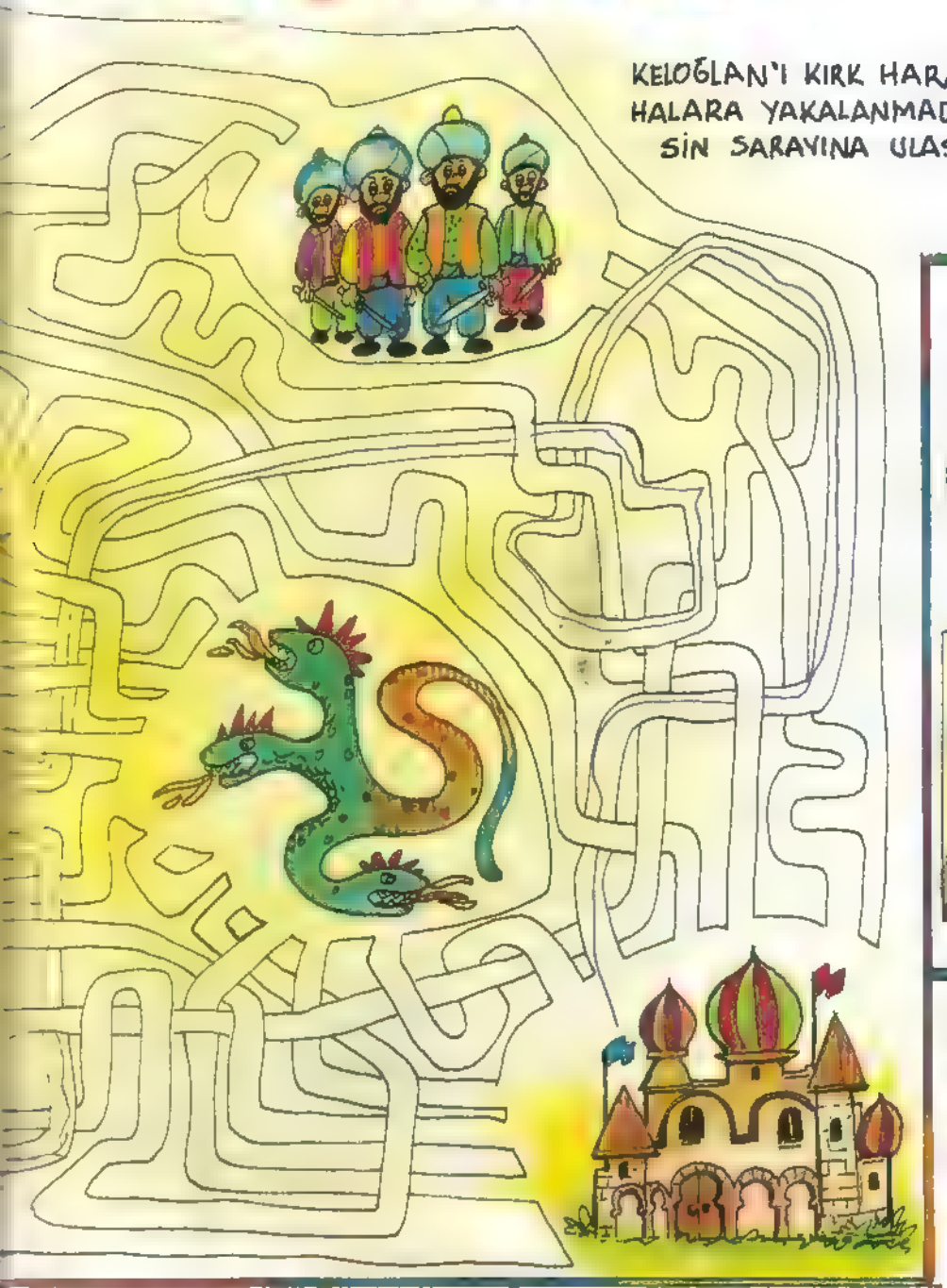

EKSİK PARÇA HANGİSİ?

6

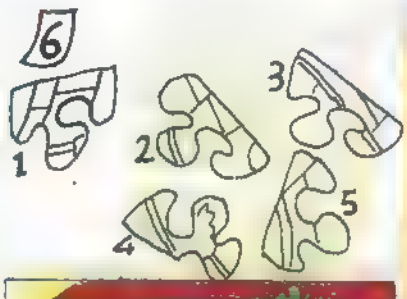

AŞAĞIDAKİ DÖRTGENİ DÖRT PARÇAYA AYIRIN VE HER PARÇADA DÖRTGENİN İÇİNDEKİ NESNELERDEN EŞİT SAYIDA BULUNSUN.

5

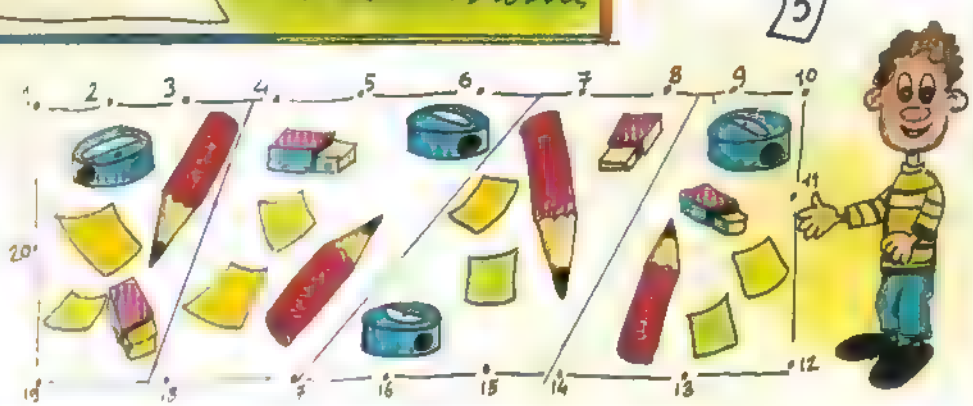

NOKTALARI BİRLEŞTİRİN BAKALIM RESSAMIN MODELİ NEYMİŞ?

4

ÜÇ KAREYİ BİRBİRİNE BAĞLAYAN LABİRENTLERİ AŞIP **AFERİN**'İ HAKEDEBİLMEK İÇİN, HER KAREDEKİ ÇOCUĞUN ÜLKELERİNİ DOĞRU OLARAK BİLMENİZ GEREKİYOR.

8

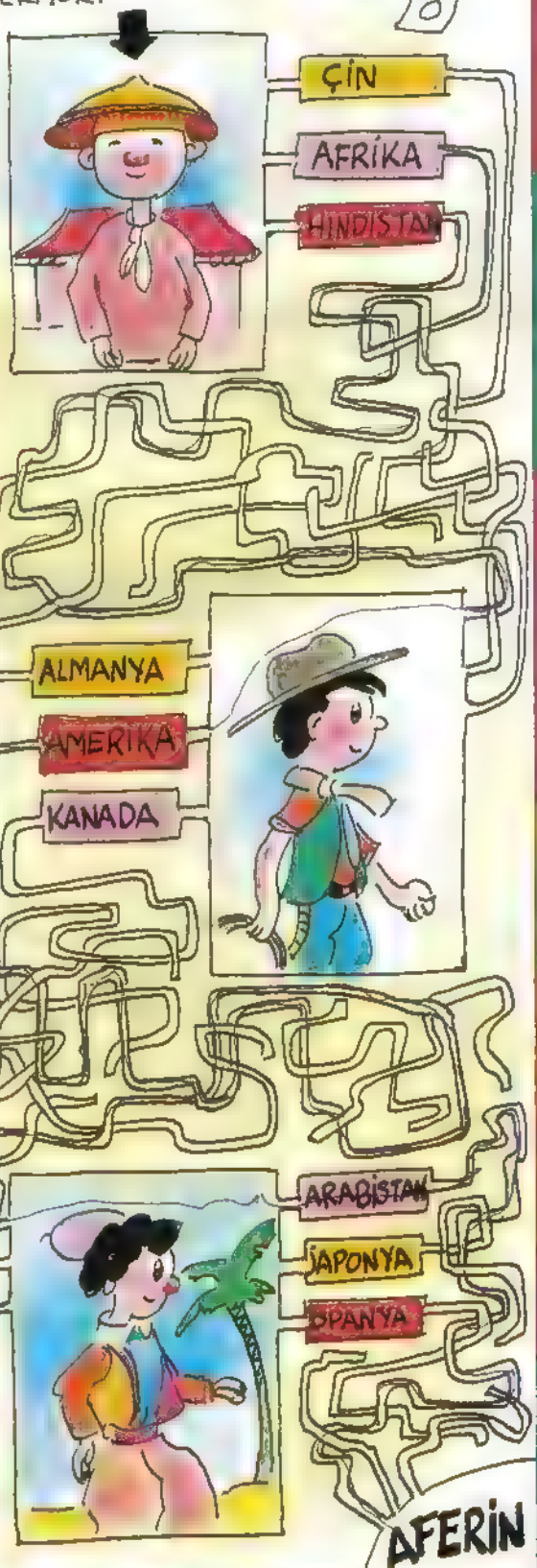

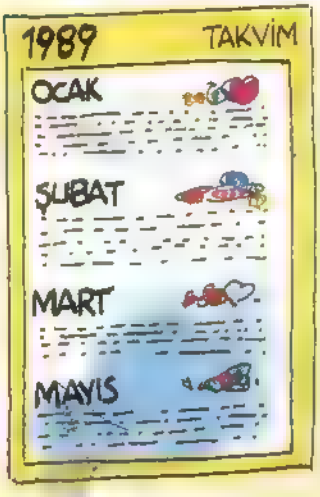

AŞAĞIDAKİ RESİMDE, DOĞAN KARDEŞ'İN SANAT YÖNETMENİ ERDOĞAN AĞABEYİNİZ, DALGINLIKLA 13 AYKIRI ÇİZİM YAPMIŞ BAKALIM BULABİLECEK MİSİNİZ?

9

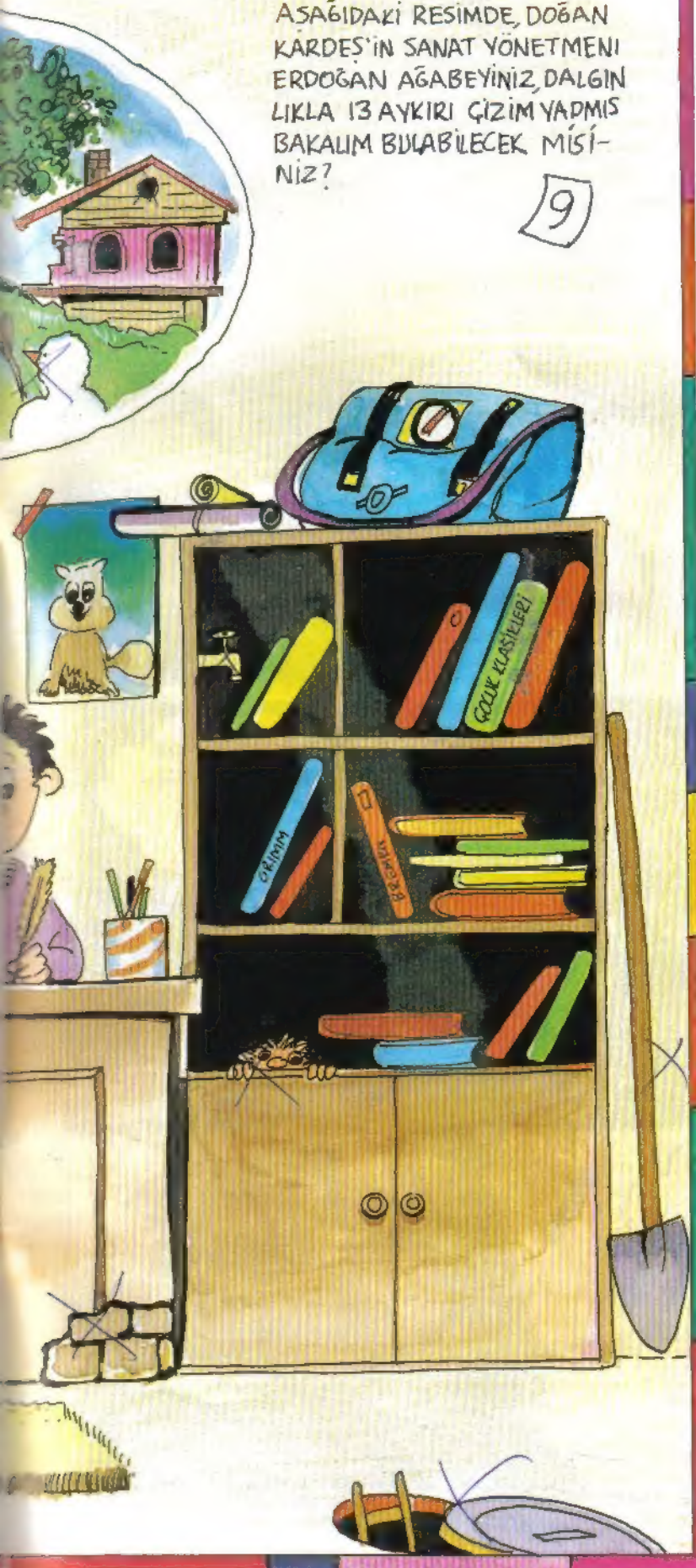

AYŞE İLE GÖLGESİ ARASINDAKİ 7 FARKI BULUN.

10

1'DEN 30'A KADAR NUMARALANMIŞ NOKTALARI SIRAYLA BİRLEŞTİRİN, BAKALIM NE ÇIKACAK?

11

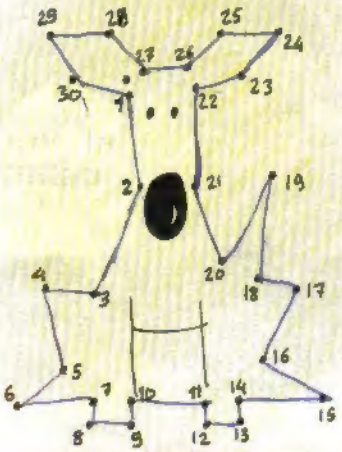

BU SAYIMIZDAKİ BİL-BUL EĞLENİN YANITLARI

2- KAKTÜS, BALTA, DİNOZOR

3- SOLDAN SAĞA 1-YAFTA, 2-ABART 3-VARTA, 4-ENE (SİYAH KAREDEN SONRAKİ KEÇİME "M") 5-RA, FA

5- 4-18, 5-15, 14-8

6- 1

ÇEKİRDEK
SÖYLE BAKALIM KAÇ MEVSİM VARDIR?
FARUK, ÇOCUĞUM!
İKİ MEVSİM ÖĞRETMENİM.
DEMEK İKİ MEVSİM HA? PEKİ NELERMİŞ ONLAR?
DENİZ MEVSİMİYLE KAYAK MEVSİMİ ÖĞRETMENİM.

zıp zıp zıplatan armağanlar

ORALET'TEN BEDAVA

İlk 20.000 kişiye

YOYOLU SAATLER

Ve çekilişle dizliği, dirsekliği, kaskıyla birlikte

333 KAYKAY

15 ARALIK'A KADAR
ÇOK ZARF GÖNDERİN
ÇOK KAZANIN ..!

Oralet hem ağzımıza tat veriyor hem de KAYKAY'lar ve YOYOLU SAAT'ler veriyor.

NASIL KATILACAKSINIZ ?

700 gramlık Oralet metal kutunun baskılı kapağını **ya da** 300 gramlık Oralet cam kavanozun baskılı kapak folyosunu **ya da** 110 ve 400 gramlık Oralet karton kutulardan birinin tamamını 15 Aralık 1989 tarihine kadar **ORALET PK. 259 Mecidiyeköy -İstanbul** adresine gönderen ilk **20.000** kişi çekilişsiz kurasız YOYOLU SAAT kazanacak. Çok gönderin, çok kazanın! **Bedava!**

Ayrıca yapılacak çekilişte kazanan **333** kişi, dizliği, dirsekliği ve kaskıyla birlikte **333** KAYKAY kazanacak. Gönderdiğiniz çok sayıda zarf KAYKAY şansınızın da artması demek, unutmayın!

(1 kilogramlık ambalajlar ve alüminyum peşetler kampanya dışıdır.)

Oralet'in satış, dağıtım ve tanıtımında çalışanlar bu kampanyaya [illegible].

Bu kampanya BOOB 1989/1657-7532 ve BOOB 1989/1656-7531 sayı ve 3.10.1989 tarihli izinle Milli Piyango İdaresi'nce onaylanmıştır.

YENİ
Oralet®
Üç Büyük Lezzet

AKTİF BANKACILIK

Okul taksitleri, eğitim giderleri için sıkıntıya düşmeyin.
Yapı Kredi'den Ferdi Kredi alın.

Eğitim kredisi

Bugüne kadar birçok anne-baba eğitim için Yapı Kredi'den Ferdi Kredi kullandı.
Çocuklarının tüm eğitim giderlerini Yapı Kredi desteğiyle ekonomik yoldan karşıladı.

Siz de Yapı Kredi'ye gelin. Ferdi Kredi için başvurun.*
Çocuğunuza daha iyi bir gelecek hazırlayın.

Bugün "yeni bir hayat"a adım atın.

YAPI KREDİ
"hizmette sınır yoktur"

* Yapı Kredi'den 1.000.000 liradan 10.000.000 liraya kadar Ferdi Kredi alabilir, kullandığınız krediyi size uygun vadelerle ödeyebilirsiniz. Emekliyseniz üç ayda bir ödeme yapabilirsiniz.